

توراه اور • پاراشاها تولדות • مامار 5

ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'

«بنگر، رایحهٔ پسر من چون رایحهٔ مزرعه است»

اسحاق خواست نور فراگیر عظیمی را در خود عیسو آشکار سازد، اما چنین نوری تنها از طریق یعقوب می‌تواند تاریکی را دگرگون کند. یعقوب که برکت را «با حيله» گرفت، نوری را که ورای کلّ نظم عوالم است به تورا و فرمان‌های جسمانی فرود آورد.

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربّه، رب لیوی بیتسحاق

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/toldos/5

مقصود اصلی

اسحاق خواست نور فراگیر عظیمی را در خود عیسو آشکار سازد، اما چنین نوری تنها از طریق یعقوب می‌تواند تاریکی را دگرگون کند. یعقوب که برکت را «با حيله» گرفت، نوری را که ورای کلّ نظم عوالم است به تورا و فرمان‌های جسمانی فرود آورد.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشت‌های پایان متن هستند.

خلاصه مامار

مامار می‌پرسد چرا اسحاق عیسو را ارج می‌نهد، با آنکه می‌دانست او هرگز نام **ה'** را بر زبان نمی‌آورد. عیسو دُرِد قید و سخت‌گیری (**גבורה**, *Gevurah*) اسحاق است، اما «سر» او در آغوش اسحاق جای دارد. آلتَر ربه (**אדמו"ר הזקן**) با استفاده از یازده ادویه بخور توضیح می‌دهد: ده ادویه با ده مرتبه پوسته (**קליפה**, *kelipah*) مطابقت دارند؛ نیروی حیات مقدس آن‌ها «در تبعید» است و در آن‌ها فروبلعیده می‌شود و غرورش را می‌پرورد. ادویه یازدهم، کندر (**לבונה**, *levonah*)، نوری فراگیر است که از بالا آن‌ها را پایدار می‌دارد، بی‌آنکه در آن‌ها فروبلعیده شود. آن ریشه فراگیر «سر» عیسو است؛ از این‌رو پرسش‌های پارسایانه او در کنار باطنی قرار دارد که از نام **ה'** تهی است. اسحاق که عیسو را از بالا می‌دید، می‌خواست نور عظیمی را در او فرود آورد تا جرقه‌هایی را که در خود داشت آزاد کند؛ اما این کار تنها از طریق یعقوب ممکن است. از این‌رو عیسو تنها باقیمانده‌ای دریافت می‌کند و باید «در خدمت برادرش باشد». رایحه، بالا آمدنی از پایین است و فرود آوردن نور فراگیر، بالا آمدنی فراگیر می‌طلبد؛ برای یعقوب، این همان بازگشت (**תשובה**, *teshuvah*) «سرکشان او» است، بازگشتی ورای هر ظرف. برکت، نور را از ورای زنجیره نزول عوالم (**השתלשלות**, *hishtalshelus*) و از طریق نیروی اندازه‌گذاری اسحاق، به تورا و فرمان‌های جسمانی فرود می‌آورد؛ و این برکت، بی‌آنکه اسحاق بداند، با حيله داده شد تا حيله مار را اصلاح کند.

طرح کلی

- 1 پرسش: اسحاق عیسو را چگونه می‌دید؟**
عیسو با پرسش‌های پارسایانه‌اش اسحاق را تحت تأثیر قرار می‌داد، اما هرگز نام **ה'** را بر زبان نمی‌آورد. او دُرِد **גבורה** اسحاق است، اما «سر» او در آغوش اسحاق جای دارد.
- 2 یازده ادویه و پوسته‌ها**
ده ادویه با ده مرتبه **קליפה** مطابقت دارند؛ نیروی حیات مقدس آن‌ها در تبعید فروبلعیده می‌شود. ادویه یازدهم، کندر، نوری فراگیر بر فراز آن‌هاست. آن ریشه فراگیر «سر» عیسو است.
- 3 جرقه‌های درون عیسو و مقصود اسحاق**
عیسو جرقه‌های مقدس، یعنی ارواح عظیمی را که در آینده خواهند آمد، در خود دارد. اسحاق می‌خواست آن‌ها را با نوری عظیم و افزوده، یعنی «شبنم» و «روغن» برین، مستقیماً از عیسو آزاد کند.
- 4 اشتباه اسحاق و برکتی که عیسو در عمل گرفت**
عیسو را تنها از طریق یعقوب می‌توان پالود؛ از این‌رو عیسو تنها بخشی از «فراوانی» را می‌گیرد، شبنم را فقط «از بالا» دریافت می‌کند و آن هم به این شرط که در خدمت برادرش باشد.

هر فیضی که از بالا می‌آید، با بالا آمدنی از پایین فراخوانده می‌شود؛ نور فراگیر، بالا آمدنی فراگیر می‌طلبد. رایحه همان بالا آمدن است و «مزرعه‌ای که نام چهارحرفی (ה', Havayah) برکت داده» بالا آمدن فرمانروایی (מלכות, Malchus) است که به یاری بالا نیاز دارد.

اگر «جامه‌های» یعقوب را «سرکشان» او بخوانیم، مقصود בעלי תשובה هستند؛ آنان با اندیشیدن به عظمت ה' و فریاد برآوردن از جدایی خود، نوری را ورای هر ظرف فرود می‌آورند.

برکت، نور را از ورای زنجیره نزولِ عوالم به تورا و فرمان‌های جسمانی فرود می‌آورد و این کار از طریق نیروی اندازه‌گذاری اسحاق صورت می‌گیرد. برکت بی‌آنکه اسحاق بداند داده شد تا با فرود آوردن معنویات به جهان مادی، حيله مار را اصلاح کند.

کندر (levonah) לבונה

ادویهٔ یازدهم بخور: نوری فراگیر که از بالا پوسته‌ها را پایدار می‌دارد، بی‌آنکه در آن‌ها جذب شود. این همان «سر» عیسو است که همچنان در قلمرو مقدس قرار دارد.

ده تاج ناپاکی יו"ד כתרין דמסאבותא

ده مرتبهٔ קליפה که بازتاب ده مرتبهٔ مقدس تجلی (ספירות, Sefiros) هستند و پرتویی از حیات را از آن‌ها می‌گیرند.

نیروی حیات در تبعید חיות בסוד גלות

نیروی حیات مقدسی که در קליפה اسیر شده و فروبلعیده می‌شود؛ در نتیجه به جای خودنفی‌گری (ביטול, bittul)، غرور می‌پرورد.

نور فراگیر و نور درونی מקור ופנימי

نور درونی به‌اندازهٔ ظرفیت گیرنده در او وارد می‌شود؛ نور فراگیر چنان عظیم است که در او جای نمی‌گیرد و از بیرون بر او اثر می‌گذارد.

بالا بردن آب‌های مؤنث העלאת מ"ן

بالا آمدن از پایین («آب‌های مؤنث») که فیضی را از بالا فرامی‌خواند؛ نوع آن، درونی یا فراگیر، تعیین می‌کند چه چیزی به پایین فرود آید.

رایحه ריח

نوری که بازگشته و از پایین بالا می‌آید؛ با גבורה و پالایش جرقه‌های فروافتاده پیوند دارد، «جان را باز می‌گرداند» و نور فراگیر را فرود می‌آورد.

Botzina dekardinusa בוצינא דקרדוניתא

«چراغ تاریکی»، ریشهٔ גבורה ها و خط اندازه‌گذاری؛ سرچشمهٔ اسحاق که از طریق آن نور افزوده به جهان مادی می‌رسد.

مزال در برابر استحقاق מזל / זכותא

استحقاق از اندازه‌گذاری مرتبهٔ عوالم پیروی می‌کند؛ اما מזל (מזל, mazal) فیضی است از ورای هر اندازه، که حتی به کسی داده می‌شود که سزاوار آن نیست.

بخش 1 • 11

پرسش: اسحاق عیسو را چگونه می‌دید؟

1 **ראה ריח בני^{1,2} کריח שדה אשר³ ברכו ה'.** להבין דהא יצחק הבין שהוא עשו ואיך היה חשוב בעיניו כ"כ [כל כך]. **גם באמת אינו מובן איך היה עשו בעיני יצחק.**

«بنگر، بوی پسرم چون بوی دشتی است که ه' آن را برکت داده است.» [باید] فهمید: اسحاق (יצחק) می‌پنداشت که او عیسو (عשו) است؛ پس چگونه عیسو تا این اندازه نزد او ارجمند بود؟ افزون بر این، در حقیقت روشن نیست که عیسو نزد اسحاق چگونه بود.

مقاله با سخنان اسحاق آغاز می‌شود؛ آن‌گاه که جامه‌های پسری را که بر او برکت می‌داد بو کشید. پرسش این است: اسحاق باور داشت که عیسو پیش روی اوست؛ پس چرا «بوی» عیسو چنین بر او اثر گذاشت، و اسحاق در واقع دربارهٔ عیسو چه می‌اندیشید؟

כי פעם אמר הכתוב כי ציד בפיו⁴ שהי' [שהיה] מרמהו בשאלות איך מעשרין את התבן⁵ כו' زیرا در جایی آیه می‌گوید: «زیرا [شکار در دهانش بود]»؛ یعنی او با پرسش‌هایی مانند اینکه کاه را چگونه دهیک می‌کنند و مانند آن، اسحاق را می‌فریفت.

تورات می‌گوید اسحاق عیسو را دوست می‌داشت «زیرا [شکار در دهانش بود]»: حکیمان این عبارت را چنین می‌خوانند که عیسو با دهانش پدرش را «به دام می‌انداخت» و پرسش‌هایی با ظاهر پرهیزکارانه می‌پرسید؛ مثلاً اینکه کاه را چگونه دهیک می‌کنند (درحالی‌که در واقع نیازی به دهیک‌دادن آن نیست). پس به نظر می‌رسد اسحاق می‌پنداشت عیسو در رعایت فرمان‌ها (מצוות, mitzvos) دقیق است.

ופעם אמר הכתוב הקל קול יעקב⁶ והיינו לפי שאמ' כי הקרה⁷ ה' אלהיך כו' וידע שעשו אין ש"ש [שם שמים] شגור בפיו.^{8,9}

و در جایی دیگر آیه می‌گوید: «صدا، صدای یعقوب (יעקب) است»؛ یعنی چون گفت: «زیرا ه'، اלקים تو، آن را [برایم] فراهم کرد» و مانند آن؛ و اسحاق می‌دانست که نام آسمان بر زبان عیسو روان نیست.

باین‌حال، وقتی یعقوب مبدل‌پوش گفت: «ه'، اלקים تو آن را فراهم کرد»، اسحاق به این گمان افتاد که این شخص عیسو نیست، زیرا عیسو عادت نداشت نام ه' را بر زبان بیاورد. پس اسحاق از درون زمخت عیسو نیز آگاه بود؛ و چنین به نظر می‌رسد که این دو آیه با هم تناقض دارند.

אך הענין כי הנה עשו סוספיתא דדהבא¹⁰ פסולת הגבוי [הגבורה] דיצחק שהוא בחי' מעלת הזהב על הכסף ומפסולת שלו יצא עשו ורישא דעשו בעטפוי דיצחק.¹¹

اما مطلب این است: عیسو «پسماند طلا» (سوسفیتا ددهبا, sosfisa dedahava) است؛ پسماند قید و سخت‌گیری (گבורה, Gevurah) اسحاق، که جنبه برتری طلا بر نقره است؛ و عیسو از پسماند آن پدید آمد. و «سر عیسو [جای دارد] در آغوش اسحاق».

پاسخ با تصویری از کابالا آغاز می‌شود: عیسو «پسماندی» است که از پالایش طلا بر جا می‌ماند، و طلا نماد گבורه، صفت اسحاق است؛ صفتی که در قداست از «نقره» مهر (חסד, Chesed) برتر است. عیسو از آن پسماند پدید آمد، اما «سر» او در آغوش اسحاق جای دارد: یعنی چیزی در رأس عیسو همچنان ریشه در قداست دارد.

بخش 2 • 21-4

یازده ادویه و پوسته‌ها

2 ולהבין ענין רישא הנה יש י"א סממני הקטרת הצרי והצפורן¹² כו' והם כנגד יו"ד כתרין דמסאבותא¹³

שהוא החיות שבקדושה המחיי [המחיה] את זלע"ז [זה לעומת זה]

برای فهم معنای «سر»: یازده ادویه بخور وجود دارد، «صمغ بلسان و ناخنک» و غیره؛ و آن‌ها با ده تاج ناپاکی (כתרין دمسابوتا, kistrin demisaavusa) مطابقت دارند؛ این، نیروی حیات (حיות, chayus) درون قداست است که به «یکی در برابر دیگری» حیات می‌بخشد.

برای توضیح اینکه «سر» عیسو چیست، آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) به بخور معبد روی می‌آورد که از یازده ادویه ساخته می‌شد. این ادویه‌ها با «ده تاج ناپاکی» مطابقت دارند؛ یعنی ساختار سوي ناپاک، و نشان‌دهنده نیروی حیات از قداست‌اند که آن سویی را زنده نگه می‌دارد که ه' «یکی را در برابر دیگری» آفریده است؛ در برابر قداست.

כמו שיש בקדושה י"ס [י' ספירות] כך יש ממש בקליפה הארה מי"ס [מ"י ספירות] דקדושה. אך בקדושה עשר ולא תשע^{14, 15, 16} ולא¹⁷ י"א ובקליפה הוא י"א סממני הקטורת.

زیرا همان‌گونه که در قداست ده مرتبه تجلی (سفירות, Sefiros) وجود دارد، در پوسته (کلیפה, kelipah) نیز دقیقاً [همان] هست: پرتویی از ده سفירות قداست. اما در قداست «ده است، نه نه»، و نه یازده؛ حال آنکه در کلیפה یازده ادویه بخور وجود دارد.

کلیפה همانند قداست است: ده مرتبه خاص خود را دارد، زیرا پرتویی از هر یک از ده سفירות مقدس دریافت می‌کند. اما قداست دقیقاً ده است، «ده است و نه نه»، و نه یازده (سفر یצירה)؛ حال آنکه کلیפה یازده است، مانند یازده ادویه بخور. ادویه یازدهم، یعنی کندر، در بند بعد توضیح داده می‌شود.

3 והענין כי ע"י החיות¹⁸ שנמשך בקדושה הנה כתיב וצבא השמים לך משתחווים¹⁹ שהם בטלים מחמת

שמשיגים החיות שנמשך עליהם מקדושתו ית' משא"כ הקליפות הם מגביהים א"ע [את עצמו] כנשר²⁰ כו'

شرح این است: درباره نیروی حیات (chayus, حیوت) که در قدسیت جاری می‌شود، نوشته شده است: «و سپاه آسمان در برابر تو سجده می‌کنند»؛ زیرا آنان، چون نیروی حیاتی را که از قدوسیت او، متبارک باد، بر آنان جاری می‌شود، ادراک می‌کنند، در برابر آن خودنهی‌گرند. اما پوسته‌ها (קליפות, kelipos)، برعکس، خود را «همچون عقاب» و جز آن بالا می‌برند،

در قدسیت، آفریدگان («سپاه آسمان») در برابر ه' سر فرود می‌آورند، زیرا نیروی حیات الهی‌ای را که آنان را زنده نگه می‌دارد درک می‌کنند، و از این‌رو در برابر آن خودنهی‌گرند. اما پوسته‌ها، با آنکه آنها نیز به واسطه قدسیت زنده می‌مانند، درست برعکس عمل می‌کنند: با غرور خود را «همچون عقاب» بالا می‌برند.

בחוצפה והיינו לפי שהחיות הנמשך אליהם הוא אצלם בסוד גלות²¹ ולפיכך הגם שנמשך אליהם מחיות דקדושה אינם בטלים ואדרבה מגביהים א"ע [את עצמו] כנשר כו'²² והחיות שנמשך להם הוא נבלע בתوכם.²³

با گستاخی. علت این است که نیروی حیاتی‌ای که به آنها جاری می‌شود، در میانشان در حالت تباعد است؛ از این‌رو، با آنکه نیروی حیات را از قدسیت دریافت می‌کنند، خودنهی‌گر نیستند. برعکس، خود را «همچون عقاب» و جز آن بالا می‌برند، و نیروی حیاتی‌ای که به آنها جاری می‌شود در درونشان فروبلعیده می‌شود.

علت این است که نیروی حیات مقدس در درونشان «در تباعد» است: به اسارت درآمده و پنهان شده است، و به همین سبب آن را الهی احساس نمی‌کنند. این نیرو به جای آنکه آنان را فروتن کند، در وجودشان فروبلعیده می‌شود و احساس خودبزرگ‌بینی‌شان را تقویت می‌کند.

אך כיצד הם חיים וקיימים מקדושה מאחר שהחיות נבלע בתוכם הנה זהו ענין לבונה²⁴ שבי"א סממני הקטורת שהוא אור המקיף עליהם מלמעלה²⁵ ואינו נבלע בתוכם.

اما اگر نیروی حیات در درونشان فروبلعیده می‌شود، پس چگونه از قدسیت زنده می‌مانند و پایدارند؟ این همان مسئله کندر (לבונה, levonah) در میان یازده ادویه بخور است: آن نور فراگیری است که از بالا بر آنان احاطه دارد؛ نوری فراگیر (اور مکيف, Or Makif) که در درونشان فروبلعیده نمی‌شود.

این پرسشی را پیش می‌کشد: اگر نیروی حیات مقدس در درونشان فروبلعیده می‌شود، چه چیزی آنان را در هستی نگه می‌دارد؟ پاسخ، ادویه یازدهم، یعنی کندر است: نوری فراگیر که از بالا بر آنان می‌تابد و هرگز در وجودشان جذب نمی‌شود.

4 ולפי שהוא אור המקיף מלמעלה מן הדעת שלהם ואינם מרגישים בו והחיות שנמשך להם בפנימית נבלע כנ"ל לפיכך הם מתגאים ומגביהים א"ע [את עצמו] בחוצפה כנ"ל.

و چون این نور، نوری فراگیر است که فراتر از آگاهی آنان قرار دارد و آنان آن را حس نمی‌کنند، درحالی‌که نیروی حیات (חיות, chayus) که در باطن به آنان کشانده می‌شود، در ایشان فروبلعیده می‌شود، چنان‌که پیش‌تر توضیح داده شد؛ ازاین‌رو مغرور می‌شوند و با گستاخی خود را بالا می‌گیرند، چنان‌که پیش‌تر توضیح داده شد.

چون نور کدر فراتر از آگاهی پوسته‌ها (קליפות, kelipos) می‌ماند، آنان هرگز آن را احساس نمی‌کنند؛ و نیروی حیات درونی در ایشان فروبلعیده می‌شود. پس هیچ‌چیز در تجربه‌شان آنان را فروتن نمی‌کند و مغرور و گستاخ می‌شوند.

ובחי' לבונה הוא המחבר י"ס [י' ספירות] דקדושה להאיר לע"ס [לעשר ספירות] דמסאבותא והוא רישא דעשו דהיינו בחי' המקיף מלמעלה הוא נכלל בעטפוי דיצחק ממש בקדושה

مرتبه کدر ده مراتب تجلی (ספירות, Sefiros) قدوسیت را به هم پیوند می‌دهد تا آن‌ها بر ده ספירות ناپاکی نور بتابانند. و آن «سر عیسو (עשו)» است: یعنی مرتبه فراگیر [نور] از بالا، به‌راستی در «آغوش اسحاق (יצחק)» و در خود قدوسیت گنجانده شده است.

کدر پیوندی است که به ספירות مقدس امکان می‌دهد بر آنهایی که ناپاک‌اند نور بتابانند. این نور فراگیر «سر عیسو» است: والاترین نقطه عیسو که درون قدوسیت، در آغوش اسحاق، باقی می‌ماند.

ולכן מצד בחינת המקיף עשו שואל איך מעשרין את התבן ומצד הפנימיות אין ש"ש [שם שמים] שגור בפיו:

ازاین‌رو، از حیث مرتبه فراگیر [نور]، عیسو می‌پرسد: «چگونه از کاه عشر می‌گیرند؟»؛ و از حیث بُعد درونی (פנימיות, pnimiyus)، نام آسمان بر زبانش روان نیست:

این پاسخ پرسش آغازین را روشن می‌کند. عیسو از ریشه فراگیر خود واقعاً گرایشی به فرمان‌ها (מצוות, mitzvos) داشت؛ چنان‌که درباره عشر گرفتن از کاه می‌پرسید. اما باطن او، جایی که نیروی حیات مقدس فروبلعیده شده بود، باعث می‌شد نام ה' بر زبانش نباشد.

جرقه‌های درون عیسو و مقصود اسحاق

5 והנה נודע כי החיות בעשר כתרין דמסבותא הוא מפני כי חיל בלע ויקיאונו²⁶ ועת אשר שלט האדם²⁷

באדם לרע לו

اکنون معلوم است که نیروی حیات در ده تاج ناپاکی از آن روست که «مال را بلعید و آن را بیرون خواهد افکند»، و «زمانی [هست] که انسان بر انسان فرمانروایی می‌کند، به زیان خودش».

پوسته‌ها (קליפות, kelipos) نیروی حیات دارند، زیرا جرقه‌های مقدس را «بلعیده‌اند» و سرانجام ناچار خواهند شد آن‌ها را واگذار کنند («مال را بلعید و آن را بیرون خواهد افکند»). همچنین زمانی که بدی بر انسان فرمانروایی می‌کند، «به زیان خودش» است: قدرت‌ش با واگذار کردن خیری که در اختیار دارد پایان خواهد یافت.

وهוא מפני הנצוצות שנפלו בהם בתחלת בריאת העולם בשבה"כ [בשבירת הכלים] וימלך וימת כו' וגם²⁸

מחמת חטא עה"ד [עץ הדעת]

این از جرقه‌هایی است که در آغاز آفرینش جهان، هنگام شکستن ظرف‌ها («و فرمانروایی کرد و مرد»، و جز آن)، در آن‌ها افتادند، و نیز از گناه درخت شناخت،

جرقه‌ها از دو راه به درون پوسته‌ها افتادند: از طریق «شکستن ظرف‌ها» در آغاز آفرینش، که تورات به آن با اشاره به پادشاهان آدوم که «فرمانروایی کردند» و «مردند» اشاره می‌کند؛ و نیز از طریق گناه آدم با درخت شناخت.

כמ"ש בס' הגלגולים²⁹ ולפיכך נמשך להם החיות במ³⁰ שהוא בסוד גלות כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם

לברכה] לא גלו ישראל³¹ אלא כדי להוסיף עליהם גרי' וכן בעשו היו ניצוצות כמו ר"מ [רבי מאיר]

چنان‌که در Sefer HaGilgulim (ספר הגلגולים) نوشته شده است. از این رو نیروی حیات به آن‌ها امتداد می‌یابد و در آن‌ها به حالت تبعید است؛ چنان‌که حکیمان ما، یادشان مبارک، گفته‌اند: «اسرائیل فقط به تبعید رفت تا نوکیشان به آن‌ها افزوده شوند.» در عیسو (עשו) نیز جرقه‌هایی بود، مانند ربی مؤیر (רבי מאיר)

از آن‌جا که جرقه‌ها در بند هستند، نیروی حیات پوسته‌ها در حالت «تبعید» است. حکیمان می‌گویند اسرائیل به تبعید رفت تا نوکیشان گرد آورده شوند؛ یعنی جرقه‌های پراکنده در میان ملت‌ها بالا آورده شوند. در عیسو نیز جرقه‌های مقدس وجود داشت؛ بنا بر سنت، این جرقه‌ها با نفوس بزرگی شناخته می‌شوند که از او یا از جانب او پدید آمدند، و ربی مؤیر از نخستین آن‌ها بود.

ואונקלוס ושמע' [ושמע'ין] ואבטליון ועובדיה ומהם הי' [היה] ציד בפיו והי' [והיה] רוצה יצחק להוציא ממנו בעצמו שלא ע"י יעקב

و اونكلوس (اونكلوس)، شمعي (شمعيا) و اوطاليون (ابتليون)، و عوبديا (عوبديا)؛ و «شكار دهان او» از آن‌ها بود. اسحاق (יצחק) می‌خواست آن‌ها را خود از [عیسو] بیرون آورد، نه از طریق یعقوب (יעקب).

نفویس دیگری از این دست، اونكلوس نوکیش، حکیمان شمعی و اوطاليون، و پیامبر عوبديا بودند. این جرقه‌ها سرچشمه «شکار دهان او» بودند؛ یعنی سخن گفتن عیسو از מצוות (mitzvos؛ فرمان‌ها)، و اسحاق می‌خواست آن‌ها را بی‌واسطه از عیسو آزاد کند، بدون دخالت یعقوب.

כי הרי גם עכשיו חיל בלע ויקיאנו רק שהוא ע"י יעקב שהוא בחי' ז"א שכל האורות שלמעלה נכללים בו והוא מתלבש ביצ' [ביצירה] ביומין דחול בחי' עבדו זקן ביתו³² להעלות משם ולברר כנ"ל.³³

زیرا حتی اکنون نیز «مال را بلعید و آن را بیرون خواهد افکند»، اما این کار از طریق یعقوب است؛ یعقوب که مرتبه صفات عاطفی (ז"א / زعیر انپین، Z'eir Anpin) است و همه نورهای بالاتر در آن گنجانده شده‌اند. او در روزهای هفته در عالم صورت‌بخشی (יצירה، Yetzirah) مُتلبس می‌شود، مرتبه «بنده‌اش، پیر خانه‌اش»، تا از آن‌جا بالا آورد و پالایش کند، چنان‌که پیش‌تر توضیح داده شد.

به‌طور معمول، جرقه‌ها از طریق یعقوب بازیافته می‌شوند؛ یعقوب نماینده Z'eir Anpin است، صورتی که همه نورهای بالاتر را دربرمی‌گیرد. در روزهای هفته، این صورت به عالم Yetzirah فرود می‌آید (مرتبه الیعزر، «بنده‌اش، پیر خانه‌اش») تا جرقه‌های آن‌جا را بالا آورد و پالایش کند.

אך יצחק רצה שיהי' [שיהיה] זה שלא ע"י ז"א רק שיהי' [שיהיה] התגלות האורות העליונים בעשו עצמו והוא ענין תוס' [תוספת] ורבי האור

اما اسحاق می‌خواست این کار نه از طریق Z'eir Anpin انجام شود، بلکه نورهای برین در خود عیسو آشکار شوند؛ و این همان افزوده شدن و فزونی نور است.

اسحاق راهی دیگر می‌خواست: نورهای برین در خود عیسو آشکار شوند، نه از طریق Z'eir Anpin. این امر به اندازه‌ای افزون و بزرگ‌تر از نور نیاز داشت.

כי הרי לברר הטוב מן הרע צריך להאיר שם اور רב כדי שיע"ז [שעל ידי זה] יקלוט וילקט כל הניצוצות הנשפעים שמה.

زیرا برای پالایش نیکی از بدی باید نوری بزرگ در آنجا بتابد، تا از این راه همه جرقه‌هایی را که به آنجا سرازیر شده‌اند جذب و گرد آورد.

چنین نور افزوده‌ای لازم است، زیرا جدا کردن نیکی از بدی به نوری نیرومند نیاز دارد؛ نوری که بتواند هر جرقه‌ای را که به آنجا افتاده است بیرون بکشد و گرد آورد.

6 وזהו ויתן לך האלקים מטל השמים³⁴ הוא טלא דעתיקא דנטיף לז"א בחי' שמים. ומשמני הארץ שמן הוא חכמה³⁵ ואבא יסד ברתא^{36, 37, 38, 39} הנקרא ארץ ורצה להמשיך בחי' הטל והשמן דלעילא שע"ז יהי' [יהיה] העלאת הניצוצים

این [معنای] «و ه' از شبنم آسمان‌ها به تو عطا کند» است: این همان «شبنم عתיקא (Atika) است که به صفات عاطفی (ז"א / زعیر אנפין, Z'eir Anpin)، یعنی مرتبه «آسمان‌ها»، فرو می‌چکد». «و از فراوانی زمین»: روغن، حکمت (حכמה, Chochmah) است، و «پدر (آبא, Abba) دختر (ברתא, barta) را بنیاد نهاد؛ آن دختر «زمین» نامیده می‌شود. او می‌خواست مرتبه شبنم و روغن برین را فرود آورد تا از این راه جرقه‌ها بالا آورده شوند،

برکت اسحاق (יצחק) همچون نقشه‌ای از نورهای برین خوانده می‌شود. «شبنم آسمان‌ها» همان «شبنم عתיקא (Atika)» در زوهار (זהר) است؛ یعنی شبنمی که از عתיק یومין (Atik Yomin، «کهن سال روزها»)، درونی‌ترین مرتبه تاج (כתר, Keser)، به صفات عاطفی (ז"א / زعیر אנפין, Z'eir Anpin) فرو می‌چکد؛ مرتبه‌ای که «آسمان‌ها» نامیده می‌شود. «فراوانی زمین» روغن است که نماز حکمت (حכמה, Chochmah) است؛ حکمت، فرمانروایی (מלכות, Malchus) را، یعنی «دختر» را که «زمین» نامیده می‌شود، بنیاد می‌نهد. اسحاق می‌خواست این نورهای برین را فرود آورد تا جرقه‌ها بالا روند.

כמו שאנו רואים עד"מ כשהשמש⁴⁰ זורח על הארץ כחום היום שואב לחלוטית הארץ ואד יעלה מן הארץ⁴¹

همچنان‌که، برای نمونه، می‌بینیم هنگامی که خورشید در گرمای روز بر زمین می‌تابد، رطوبت زمین را به بالا می‌کشد و «مه از زمین برمی‌خاست»؛

تمثیل نخست: گرمای خورشید رطوبت زمین را همچون بخار به بالا می‌کشد. نوری نیرومند از بالا، آنچه را در پایین است به سوی خود بالا می‌برد.

וכן בנר לפני האבוקה הגדולה שואבת אור הנרות כך ע"י הארה עליונה הבאה בתוס' [בתוספת] רבוי מלמעלה שואב ולוקט כל הניצוצין שנפלו למטה.

و نیز، شمعی در برابر مشعلی بزرگ قرار دارد؛ [مشعل] نورِ شمعها را به سوی خود می‌کشد. به همین ترتیب، به واسطه پرتوافشانی برینی که با افزایش و فزونی از بالا می‌آید، همه جرقه‌هایی که به پایین افتاده‌اند بالا کشیده و گرد آورده می‌شوند. تمثیل دوم: شعله‌ای کوچک که نزدیک مشعلی بزرگ قرار گیرد، به سوی آن کشیده می‌شود. به همین ترتیب، نوری عظیم که از بالا افزوده شود، جرقه‌های فروافتاده را بالا می‌کشد و گرد می‌آورد.

אך הארה זו צריך להיות בתוס' [בתוספת] ורבוי דייקא בחי' ברכה שהיא למעלה מסדר ההשתלשלות שלפי סדר ההשתלשלות לא הי' [היה] עשו כדאי לו.

اما این پرتوافشانی باید مشخصاً با افزایش و فزونی همراه باشد: مرتبه «برکت» که فراتر از نظم زنجیره نزولِ عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) است؛ زیرا بر پایه نظم השתלשלות، عیسو (עשו) شایسته آن نبود.

چنین نوری نمی‌تواند از راه نظم معمولِ عوالم فرود آید، زیرا بر پایه آن نظم، عیسو هرگز شایسته دریافت آن نمی‌شد. این نور باید «برکت» باشد؛ بخشی از بالا، از مرتبه‌ای فراتر از زنجیره منظم השתלשלות.

بخش 4 • 71

اشتباه اسحاق و برکتی که عیسو در عمل گرفت

7 וזהו ואברככה לפני⁴² ה'. לפני הוי' דוקא והרצון שהי' [שהיה] ליצחק להמשיך לעשו עצמו שלא ע"י יעקב הוא מפני שראה אותו מלמעלה למטה

این [معناي] «و من تو را پیش از نام چهارحرفی (ה', Havayah) برکت خواهم داد» است؛ یعنی به‌طور مشخص، پیش از ה'. خواست اسحاق (יצחק) که برکت را به خود عیسو (עשו)، نه از طریق یعقوب (יעקب)، فرود آورد، از آن رو بود که او را از بالا به پایین می‌دید،

اسحاق به عیسو گفت که او را «پیش از ה'» برکت خواهد داد؛ یعنی پیش از نامی که فراتر از نظمِ عوالم قرار دارد. او می‌خواست این برکت را مستقیماً به عیسو بدهد، زیرا عیسو را از بالا، از ریشه برترش، می‌نگریست.

ע"י בחי' לבונה⁴³ שהוא בחי' המקיף ע"כ רצה להמשיך בו בחי' גלוי המקיף בתוס' [בתוספת] ורבוי اور. از طریق مرتبه کندر، که مرتبه نور فراگیرنده است؛ از این رو می‌خواست آشکارشدن نور فراگیرنده [نور] را با افزوده‌شدن و افزایش نور در او فرود آورد.

اسحاق عیسو را از دریچه کندرِ او، یعنی ریشه فراگیرنده‌اش در قداست، می‌نگریست؛ از این رو می‌خواست نور فراگیرنده را با افزایش عظیم در عیسو آشکار کند.

אך מ"מ טעה בזה שאין עשו כדאי בבחי' זו כ"א ע"י יעקב שלפי שאם הי' [היה] החיות נמשך אל עשו
יבלע ח"ו [חס ושלום] כמקדם או שלא יהיה מבחי' עשו כלום

באין همه، در این امر خطا کرد؛ زیرا عیسو شایسته این مرتبه نیست، مگر به واسطه یعقوب. چراکه اگر نیروی حیات (حיות، chayus) به عیسو فرود می‌آمد، مبادا مانند گذشته در او بلعیده شود، یا اصلاً چیزی از مرتبه عیسو باقی نماند؛

اما اسحاق در اشتباه بود: عیسو تنها از طریق یعقوب می‌توانست این را دریافت کند. اگر نور مستقیماً به او می‌رسید، یا مانند گذشته در عیسو بلعیده می‌شد و غرور او را می‌پرورد، یا چنان بر او چیره می‌شد که چیزی از او باقی نمی‌ماند.

אבל שיהא לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא א"א כ"א ע"י יעקב ז"א דקדושה שע"י יתברר
מעשו ויוכלל בקדושה

اما بدل‌شدن تاریکی به نور و تلخی به شیرینی ممکن نیست، مگر به واسطه یعقوب، یعنی صفات عاطفی (ז"א / زعیر انپین، Z'eir Anpin) قدوسیت؛ از طریق او [آنچه در] عیسو هست پالوده و در قداست گنجانده خواهد شد.

هدف واقعی این است که تاریکی به نور و تلخی به شیرینی بدل شود، تا آنچه در عیسو هست پالوده و جزئی از قداست شود. این تنها از طریق یعقوب، زئیر انپین قدوسیت، ممکن است.

ולכן הסכים יצחק ג"כ לברכת יעקב אח"כ ולעשו אמר הנה משמני הארץ⁴⁴ כו' משמני מקצת
שמני^{45, 46} (וליעקב א' ומשמני בתוס' [בחוספת] וא"ו)

ازاین‌رو اسحاق پس از آن نیز با برکت یعقوب موافقت کرد. و به عیسو گفت: «اینک، از فراوانی زمین...»، «از فراوانی» (משמני، mishmanei)، [یعنی] بخشی از فراوانی؛ حال آنکه به یعقوب گفت «و از فراوانی»، ומשמני (u-mishmanei)، با واو افزوده،

پس اسحاق بعداً با برکت یعقوب موافقت کرد. تفاوت عبارت‌ها تفاوت برکت‌هایشان را نشان می‌دهد: عیسو «از فراوانی» را دریافت کرد، یعنی تنها بخشی از آن را؛ اما یعقوب «و از فراوانی» را دریافت کرد، با واوی افزوده که بر فزونی دلالت دارد.

דהיינו מתמצית הנשאר משמן שנמשך אל הארץ שם יהיה מושבך בחי' פנימי' [פנימיות / פנימית] ומטל
השמים של יעקב יומשך לך ג"כ

یعنی از باقیمانده روغن که به زمین فرود آمده است؛ آنجا «جایگاه تو خواهد بود»، یعنی بُعد درونی (פנימיות، pnimiyus). و از «شبנם آسمان‌ها» ی یعقوب نیز [چیزی] به تو خواهد رسید،

سهم عیسو از «روغن» تنها باقیمانده‌ای است که پس از فرود آمدن آن به زمین برجای می‌ماند؛ و این همان «جایگاه» او، یعنی بُعد درونی اوست. او همچنین از «شبנם آسمان‌ها» ی یعقوب چیزی دریافت خواهد کرد.

אבל אינו אלא מעל דהיינו בחי' מקיף בלבד (משא"כ⁴⁷ ביעקב ויתן לך) ובתנאי ואת אחיך תעבוד⁴⁸ שתהי'

[שתהיה] בטל אל בחי' יעקב שע"י יהי' [יהיה] עליי' [עלייה] דוקא כנ"ל: 49, 50, 51

اما این تنها «از بالا» است؛ یعنی فقط مرتبه نور فراگیرنده [نور] (برخلاف یعقوب: «و [ה'] به تو عطا کند»؛ و به این شرط که «برادرت را خدمت کنی»: یعنی در برابر مرتبه یعقوب خودنهی گری (ביטול, bittul) داشته باشی، زیرا تنها از این طریق عروجی حاصل خواهد شد، چنانکه پیشتر توضیح داده شد.

اما این برای عیسو تنها «از بالا» می آید، همچون نوری فراگیرنده؛ حال آنکه به یعقوب واقعاً «داده می شود». این نیز مشروط به آن است که عیسو «برادرت را خدمت کند»: عیسو تنها با فروتنی در برابر یعقوب می تواند بالا برده شود.

بخش 5 • 81-11

رایحه به مثابه بالا آمدن از پایین

8 **ועתה יבואר⁵² הכתוב ראה ריח בני כו'. כי הגה יצחק רצה להמשיך בחי' מקיף ולבונה כנ"ל וכל**

המשכה הוא ע"י העלאת מ"ן [میין نوکبین] כنודע.⁵³

اکنون آیه «بنگر، بوی پسرم...» و مانند آن توضیح داده خواهد شد. اسحاق (יצחק) می خواست مرتبه نور فراگیر و کندر را، چنانکه پیشتر گفته شد، به پایین فرود آورد؛ و هر فرودآوردنی از راه بالا بردن آبهای مؤنث (מ"ן, mayin nukvin) انجام می شود، چنانکه معروف است.

اکنون مامار به خود آیه باز می گردد. اسحاق می خواست نور فراگیر، یعنی «کندر»، را به پایین فرود آورد؛ و در قبلا هر جریانی از بالا («آبهای مذکر») به واسطه برآمدنی متناظر از پایین، یعنی «آبهای مؤنث» (מ"ן)، فراخوانده می شود.

وهנה להמשכת מ"ד [میין دوکربین] של פנימי' [فنیمיות / فنیمیت] די بهעלאת מ"ן [میין نوکبین] בבחי' פנימי' [فنیمיות

/ فنیمیت] אבל להמשכ' מ"ד [میין دوکربین] של מקיף צ"ל העלאת מ"ן [میין نوکبین] ג"כ בבחי' מקיף.⁵⁴

اکنون، برای فرودآوردن آبهای مذکر (מ"ד, mayin duchrin) در مرتبه درونی، بالا بردن م"ן در مرتبه درونی کفایت می کند؛ اما برای فرودآوردن آبهای مذکر مرتبه فراگیر، باید م"ן نیز در مرتبه فراگیر بالا برده شود.

برانگیختگی از پایین باید با آنچه فرود می آورد متناسب باشد. برای نور درونی تنها برانگیختگی درونی لازم است؛ اما برای فرودآوردن نور فراگیر، برانگیختگی از پایین نیز باید از نوع فراگیر باشد.

9 והנה ריח הוא העלאת מ"ן [מיין נוקבין] שהוא בחי' اور חוזר.⁵⁵ והוא מהגבורות כמו שרואים שתפוח מתוק אין בו ריח.

اکنون، رایحه عبارت است از بالا بردن آبهای مؤنث (م"ן، mayin nukvin)، که مرتبه نور بازگشت کننده (اور حוזر، or chozer) است. این از سخت گیری ها (גבורות، Gevuros) سرچشمه می گیرد؛ چنان که می بینیم سیب شیرین رایحه ای ندارد؛ رایحه، برآمدن از پایین است؛ «نور بازگشت کننده» که به سوی سرچشمه خود بازمی گردد. این از قید و سخت گیری (גבורה، Gevurah)، یعنی جنبه نیرو و سخت گیری، سرچشمه می گیرد: سیب شیرین رایحه ای ندارد.

רק החמוץ וכל הדברים החריפים יש בהם ריח חזק. והוא לפי שהעלאת מ"ן [میئن نוקبין] הוא بیروریم منیصوصות שנפללו בשבה"כ [בשבירת הכלים].

فقط چیزهای ترش مزه و همه چیزهای تند رایحه ای نیرومند دارند. علت این است که بالا بردن م"ن از پالایش ها (بیروریم، beirurim) جرقه هایی تشکیل می شود که در شکستن ظرف ها فرو افتادند.

فقط چیزهای ترش مزه و تند، رایحه ای نیرومند دارند. علت این است که برآمدن از پایین از پالایش جرقه های فروافتاده پدید می آید؛ جرقه هایی که از شکستن ظرف ها می آیند، امری مربوط به داوری سخت. از این رو، رایحه با تندی و سخت گیری پیوند دارد.

ولכן בכל המצות לא נאמר ריח ניחוח⁵⁶ כמו בקרבנות שהוא ע"י שמעלין נפש הבהמה ומתהפך ועולה ونכלל באש שלמעלה.

از این رو، درباره هیچ یک از فرمان های دینی (מצוות، mitzvos)، تعبیر «رایحه ای خوشایند» (ריح نیحוח، rei'ach nicho'ach) نیامده است، چنان که درباره قربانی ها آمده است؛ قربانی ها [عمل می کنند] از راه بالا بردن جان حیوان، تا دگرگون شود و بالا رود و در آتش بالا گنجانده شود.

به همین دلیل توره درباره قربانی ها می گوید «رایحه ای خوشایند»، نه درباره دیگر mitzvos. قربانی، جان حیوان را بالا می برد؛ آن دگرگون می شود و در آتشی که از بالا می آید جذب می گردد: پالایشی از پایین، و از این رو «رایحه».

10 והנה הריח משיב את הנפש דהיינו מה שהיה בתחלה בבחי' הסתלקות המוחין חוזר ומאיר כאדם שהוא נרדם וע"י הריח הוא חוזר ומקיץ.

اکنون، رایحه جان را بازمی گرداند؛ یعنی آنچه در آغاز در حالت کناره گیری قوای عقلانی (מוחין، mochin) بود، دوباره می درخشد؛ مانند کسی که به خوابی عمیق فرو رفته است و به واسطه رایحه دوباره به خود می آید و بیدار می شود.

رایحه «جان را بازمی گرداند»: کسی که در خوابی عمیق فرو رفته یا از هوش رفته است، و ذهنش در حالت کناره گیری بود، به واسطه بویی جان تازه می گیرد.

דהיינו ע"י השינה היה השכל בהעלם. ואח"כ כשניער משנתו הנה השכל מאיר בו בגילוי והכל נעשה ע"י הריח שהוא אור החוזר ממטה למעלה.

یعنی در اثر خواب، عقل پنهان بود؛ سپس، هنگامی که از خواب بیدار می‌شود، عقل در او آشکارا می‌درخشد. و همه اینها به واسطه رایحه انجام می‌شود؛ رایحه‌ای که نوری بازگشتی است، از پایین به بالا.

در خواب، ذهن پنهان است؛ و با بیدار شدن، دوباره آشکارا می‌درخشد. رایحه، نوری که از پایین به بالا برمی‌خیزد، سبب این امر می‌شود.

וזהו ענין נח"ר [נחת רוח] לפני שאמרתי ונעשה רצוני.⁵⁷ והנה עשו לא היה בו בחי' גילוי פנימי' [פנימיות /

פנימיות] כי הפנימי' [הפנימיות / הפנימית] שלו נבלע כנ"ל רק שהוא בחי' המקיף ולבונה.

این همان معنای «رضایت خاطر (נח"ר, nachas ruach) در پیشگاه من، که گفتم و خواست من انجام شد» است. عیسو (עשו) هیچ مرتبه درونی آشکاری نداشت، زیرا بعد درونی او، چنان‌که پیش‌تر توضیح داده شد، در او فروبلعیده شده بود؛ او تنها مرتبه نور فراگیر و کندر را داشت.

حکیمان عبارت «رایحه خوشایند» (ריח נוח, rei'ach nicho'ach) در قربانی را به «رضایت خاطر» ه' تفسیر می‌کنند؛ یعنی خواست او انجام شده است. آنان «نیحוח» را به معنای «نחת» می‌گیرند: پاسخی از پایین که لذت بالا را «بیدار» می‌کند. اما عیسو (עשו) هیچ قداست درونی آشکاری نداشت، زیرا آن در او فروبلعیده شده بود؛ آنچه او داشت تنها ریشه فراگیرش، یعنی کندر، بود.

וזהו וירח את ריח בגדיו⁵⁸ הוא בחי' המקיפים שיהיה מזה ריח הוא העלאת מ"ן [میין نوکبین] להמשיך

המקיף מטל השמים:⁵⁹

این است [معنای] «و رایحه جامه‌هایش را بویید»: [جامه‌ها] مرتبه نورهای فراگیرند؛ از آنها رایحه‌ای برمی‌خاست، یعنی بالا بردن آب‌های مؤنث (מ"ן, mayin nukvin)، تا نور فراگیر از «شبنم آسمان‌ها» به پایین کشیده شود.

پس اسحاق (יצחק) «جامه‌های» عیسو را بویید: جامه‌ها بدن را فرا می‌گیرند و نماد نورهای فراگیرند. از آنها رایحه‌ای برمی‌خاست، یعنی برانگیختگی‌ای از پایین که می‌توانست نور فراگیر «شبنم آسمان‌ها» را به پایین بکشد.

11 **כריח שדה אשר ברכו** ⁶⁰ **ה'.** **הנה השדה הוא בחי' מלי' דאצי' שיש בה ג"כ בחי' העלאת מ"ן** [מיין נוקבין]
ויש בזה ב' בחי' ⁶¹ הא' היא העלאת מ"ן [מיין נוקבין] **בטבעה ומאליה וממילא כמ"ש למען יזמרך ⁶² כבוד**
ולא ידם.

«چون عطر میدانی که ه' آن را برکت داده است»: میدان، مرتبه فرمانروایی (ملכות, Malchus) در عالم صدور (اصילות, Atzilus) است که در آن نیز بالاآوردن **میין نוקבין** (mayin nukvin) [«آبهای مؤنث»] وجود دارد. در این باره دو مرتبه هست. نخستین، بالاآوردن **میין نוקبין** به طور طبیعی، از خود و خودبه خود است؛ چنانکه نوشته شده است: «تا جلال [من] برای تو بسراید و خاموش نماند.»

«میدان» نماذ فرمانروایی در عالم صدور است؛ مرتبه دریافت کننده ای که او نیز به سوی **ה'** بالا می رود. این کار به دو شیوه انجام می شود. یکی طبیعی و پیوسته است، مانند آیه «تا [جلال من] برای تو بسراید و خاموش نماند.»

קארי تدיר ⁶³ לנהורא עלאה ולא שכיך כו' והוא העלאת מ"ן [מיין נוקבין] **לפנימי' [לפנימיות / לפנימית] דהיינו**
לעורר המשכת הקו. ויש העלאת ⁶⁴ מ"ן [מיין נוקבין] **שצריך סיוע מלמעלה שאין כח בה להעלות מ"ן** [מיין
 נוקבין] **מעצמה.**

«پیوسته به نور برین ندا می دهد و آرام نمی گیرد»، و الی آخره. این، بالاآوردن **میין نוקבין** به سوی **בُعد** درونی است؛ یعنی برانگیختن فرودآمدن **خط** نور (קו, kav). و نوعی بالاآوردن **میין نוקبין** نیز هست که به یاری از بالا نیاز دارد، زیرا خود توان بالاآوردن **میין نוקبין** را ندارد.

תיקוני זהר (תיקוני זהר) فرمانروایی را چنین توصیف می کند که پیوسته به نور برتر ندا می دهد و هرگز آرام نمی گیرد؛ این صعود، خط نور را که به عوالم وارد می شود فرومی آورد. گونه دوم این صعود به یاری از بالا نیاز دارد، زیرا فرمانروایی نمی تواند آن را به تنهایی پدید آورد.

והוא בחי' מקיף שהוא בחי' גילוי אור א"ס ב"ה בעצמו (שהקו ⁶⁵ מאיר לתוך מקום החלל עצמו)
 این، مرتبه فراگیر [نور] است؛ مرتبه آشکارشدن خود نور بی پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof)، که مبارک باد، زیرا خط نور به خود جایگاه فضای خالی می تابد.

این صعود دوم متوجه نور فراگیر است؛ آشکارشدن خود نور بی پایان؛ عبارت داخل پرانتز می افزاید که مقصود، نوری است که خط نور در خود فضای تهی می تاباند.

והנה העלאת מ"ן [מיין נוקבין] של בחי' פנימי' [פנימיות / פנימית] הוא בחי' בארה של מרים⁶⁶ שהוא מעיין הנובע מאליו משא"כ העלאת מ"ן [מיין נוקבין] של המקיף כתיב באר חפרוה שרים.⁶⁷

اکنون، بالاآوردنِ میینِ نוקبین از مرتبۀ درونی، مرتبۀ چاهِ مریم (مریم) است؛ چشمه‌ای که خودبه‌خود می‌جوشد. اما دربارهٔ بالاآوردنِ میینِ نוקبین از مرتبۀ فراگیر [نور] نوشته شده است: «چاهی که بزرگان کردند.»

صعودِ درونی مانند چاهِ مریم است که خودبه‌خود می‌جوشید. صعودِ فراگیر مانند چاهی است که باید به دستِ «بزرگان» کنده می‌شد: این صعود به تلاش و یاری از بالا نیاز دارد.

ויכרו שם עבדי יצחק⁶⁸ באר. עבדי יצחק הן המשכות מבחי' יצחק שהוא עיקר האבות⁶⁹ מבחי' בוצינא דקרדוניتا⁷⁰ מקור הגבורות כמ"ש כי אתה אבינו.^{71.72}

«و در آنجا خدمتگزارانِ اسحاق (יצחק) چاهی کردند.» خدمتگزارانِ اسحاق، افاضه‌هایی از مرتبۀ اسحاق‌اند؛ او سرآمدِ پدران است و از مرتبۀ بوضیئا دِکردونوسا (بוצیנא دِکردونیئا، botzina dekardinusa) [چراغِ تاریکی] است، سرچشمۀ گבורות (Gevuros) [صفاتِ قید و سخت‌گیری]؛ چنان‌که نوشته شده است: «زیرا تو پدرِ ما هستی.»

خدمتگزارانِ اسحاق که «چاهی کردند»، نیروهایی هستند که از اسحاق، سرآمدِ پدران، جاری می‌شوند؛ ریشهٔ آنان در «چراغِ تاریکی» (botzina dekardinusa) است که سرچشمۀ گבורות و همهٔ اندازه‌گذاری‌هاست. حکیمان آیهٔ «زیرا تو پدرِ ما هستی» را بر اسحاق تطبیق می‌کنند.

ולכן کתיב ויריבו רעי גר⁷³ לאמר לנו המים שבחי' המקיף נמשך גם אליהם מלמעלה שאינו נבלע כמו בחי' פנימי' [פנימיות / فنیمیت] שלהם כנ"ל. וזהו אשר ברכו הוי"ה שהוא ע"י סיוע מלמעלה כנ"ל:

ازاین‌رو نوشته شده است: «و چوپانانِ جرار نزاع کردند و گفتند: «آب از آن ماست»؛ زیرا مرتبۀ فراگیر [نور] نیز از بالا به سوی آنان کشانده می‌شود، چون برخلافِ مرتبۀ درونیِ خودشان، در ایشان فروبلعیده نمی‌شود، چنان‌که پیش‌تر توضیح داده شد. و این است معنای «که ה' برکت داده است»: این امر، چنان‌که پیش‌تر گفته شد، به یاری از بالا صورت می‌گیرد.

چوپانانِ جرار بر سر آب نزاع کردند، زیرا نورِ فراگیر حتی به ساحتِ ناپاک نیز از بالا می‌رسد و، برخلافِ حیاتِ درونیِ آنان، در آن فروبلعیده نمی‌شود. و «که ה' برکت داده است» یعنی این گونهٔ دومِ صعود به یاری از بالا صورت می‌گیرد.

بخش 6 • 121-14

رایحه یعقوب: בעלי תשובה

12 והנה כ"ז [כל זה] הוא הבנת הפסוק לפי דעתו של יצחק שהבין שעשו היה לפניו. אך באמת היה זה

יעקב. ואיך יבואר בחי' זו על יעקב:

اکنون، همه این‌ها فهم آیه بر اساس دیدگاه اسحاق (یعقوب) است؛ زیرا او گمان می‌کرد عیسو (عشو) پیش روی اوست. اما در حقیقت، یعقوب (یعقوب) بود. پس این مرتبه را چگونه می‌توان درباره یعقوب توضیح داد؟

تمام آنچه تا اینجا گفته شد، آیه را از دیدگاه اسحاق می‌خواند، زیرا او می‌پنداشت که عیسو را برکت می‌دهد. اما در واقع، یعقوب بود؛ از این رو، گفتار (مأמר) اکنون می‌پرسد که «رایحه» و برکت فراگیر چگونه درباره یعقوب صدق می‌کند.

13 הנה איתא במדרש וירח את ריח בגדיו. בוגדיו ^{74, 75} בחי' בעלי תשובה שהוא בחי' מקיף דמשכין ליה

בחילא יתיר.

در مدراش آمده است: «و בוי جامه‌هایش (בגדיו, begadav) را بویید:» [بخوانید:] «خیانت‌کارانش» (بוגدיו, bogdav)؛ [این] مرتبه اهل بازگشت (בעלי תשובה, baalei teshuvah) است، که همان مرتبه فراگیر [نور] است؛ زیرا آنان او را با نیرویی افزون‌تر فرومی‌کشند.

مدراش «جامه‌هایش» را «خیانت‌کارانش» می‌خواند: حتی گناهکاران میان نوادگان یعقوب نیز عطری از خود می‌پراکنند. اینان اهل بازگشت به ה' هستند و به مرتبه فراگیر تعلق دارند، زیرا نور الهی را با نیرویی افزون‌تر فرومی‌کشند.

שבזוהר אמר ⁷⁶ ע"פ ואברהם זקן ⁷⁷ בא בימים ⁷⁸ כו'. זכאין אינון מארי דתיובתא דמשכין כו'. פי'

למעלה מכדי שתוכל הנפש שאת שאין לו בחי' כלי להכיל.

زیرا در زوهر، درباره «و ابراهیم (אברהם) سالخورده بود و به روزهای بسیار رسیده بود» و غیره، آمده است: «خوشا به حال اهل بازگشت که فرومی‌کشند» و غیره. مقصود این است که [آنان فرومی‌کشند] فراتر از آنچه نفس تاب تحملش را دارد؛ زیرا هیچ مرتبه‌ای از ظرف وجود ندارد که آن را در خود جای دهد.

زوهر اهل بازگشت را می‌ستاید؛ آنان نور را با نیرویی افزون‌تر فرومی‌کشند. یعنی به ورای آنچه نفس می‌تواند در خود جای دهد می‌رسند؛ به نوری که هیچ «ظرفی» برای دربرگرفتنش وجود ندارد. مقصود از «فراگیر» همین است.

14 וכמעשה דר"א [דרבי אלעזר] בן דורדיא. ⁷⁹ משא"כ באברהם כתיב בא בימים. ⁸⁰ בחי' כלי ולבוש כו'.

והעלאת מ"ן [מיין נוקבין] כזה שהוא בחי' מקיף ⁸¹ הוא מפני שמתבונן בגדולת א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו.

و همچون ماجرای ربی إلعازار بن دوردیا (ربی אלעזר بن دوردیا). حال آنکه درباره ابراهیم (آברהם) نوشته شده است: «به روزگار رسیده بود»؛ یعنی مرتبه ظرف و پوشش و مانند آن. و چنین بالا بردن آبهای مؤنث (میין نוקבין، mayin nukvin)، که مرتبه فراگیر [نور] است، از آن روست که آدمی در عظمت بی‌نهایت مطلق (ایן سوف، Ein Sof)، متبارک باد، در ذات خود و در جلالش تأمل می‌کند.

ربی إلعازار بن دوردیا پس از زندگی‌ای آکنده از گناه، چنان عمیق بازگشت کرد که در حال گریستن درگذشت و اعلام شد که برای جهان آینده مقدر شده است؛ بازگشتی فراتر از هر «ظرف». در مقابل، درباره ابراهیم گفته شده است که «به روزگار رسیده بود»؛ روزهایش ظرف و پوششی اندازه‌مند را شکل می‌دادند. این بالا آمدن فراگیر از تأمل در عظمت خود این سوف سرچشمه می‌گیرد.

כי אני הוי"ה לא שנית ⁸² כתיב רק הודו על ארץ ושמים. ⁸³ וירם קרן לעמו ⁸⁴ כו'. ונק' בחי' בע"ת [בעלי

תשובה] אף מי שאין עבירות בידו. ⁸⁵

زیرا نوشته شده است: «زیرا من، ה'، دگرگون نشده‌ام»؛ تنها «شکوه او بر زمین و آسمان است، و برای قومش شاخی برافراشته است» و غیره. و شخص حتی اگر گناهی در کارنامه‌اش نباشد، صاحب بازگشت (בעל تשובה، baal teshuvah) خوانده می‌شود،

خود ه' تغییر نمی‌کند؛ تنها «شکوه» او بر زمین و آسمان بازتاب می‌یابد، و او «برای قومش شاخی برافراشته است». با تأمل در این حقیقت، شخص حتی بدون هیچ گناهی می‌تواند صاحب بازگشت خوانده شود.

רק צועק על הפירוד כו'. והוא בחי' ריח שהיא העלאת מ"ן [میין نוקבין] לבחי' מקיף להמשיך בחי' מקיף دلעילא מטל השמים כو':

بلکه بر جدایی فریاد برمی‌آورد و غیره. و این مرتبه عطر است؛ یعنی بالا بردن آبهای مؤنث (میין نוקبין) به مرتبه فراگیر، تا مرتبه فراگیر برین را از «شبنم آسمان‌ها» و غیره فرود آورد.

چنین شخصی بر جدایی از ه' فریاد برمی‌آورد. این فریاد همان «عطر» است؛ بالا آمدن فراگیر که نور فراگیر را از بالا فرود می‌آورد، یعنی «شبنم آسمان‌ها».

برکت چه افزود و چرا با حيله داده شد

15 אך להבין כ"ז [כל זה] והלא יעקב הוא בחי' קדושה ובלא"ה [ובלאו הכי] נמשכים בו כל האורות עליונים

א"א ואו"א [ואבא ואימא] כנ"ל.

اما برای فهمیدن همه اینها: مگر یعقوب (יעקب) مرتبه قدوسیت نیست، و مگر حتی بدون این هم همه نورهای برین، اריך انپین (Arich Anpin) و پدر و مادر (אבא ואמא, Abba v'Imma)، به او فرود نمی آیند، چنان که پیش تر توضیح داده شد؟

پرسش این است: یعقوب مقدس است و از پیش همه نورهای برین، یعنی Arich Anpin («چهره بلند»، مرتبه بیرونی تاج (Keter, Keser)) و پدر و مادر را دریافت می کند. پس برکت چه چیزی می توانست بیفزاید؟

אך הברכה היא בתוס' [בתוספת] ורבוי המשכה מלמעלה מסדר ההשתלשלו' [ההשתלשלות] שאינו לפי ערך ההשתלשלו' [ההשתלשלות] כדי להיות רב דגן ותירוש⁸⁶ אלו הלכות ואגדות שנתלבשו בلبושים גשמיים זרעים בחסד כו'

اما برکت، افزونی و فزونی فرودآوردن نور از ورای ترتیب زنجیره نزول عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) است؛ فرودآوردنی که متناسب با زنجیره نزول عوالم نیست، تا «فراوانی غله و شراب» باشد: اینها احکام (הלכות, halachos) و روایت های تفسیری (אגדות, aggados) هستند که در پوشش های جسمانی پوشیده شده اند؛ «سدر زراعی» (זרעים, Zera'im؛ بذرها) در مهر (חסד, Chesed)، و جز آن.

پاسخ این است که برکت، نوری افزوده از ورای زنجیره مرتب عوالم فرود می آورد؛ نوری که با آن متناسب نیست. «فراوانی غله و شراب» همان احکام و روایت های تفسیری تورات اند که در پوشش های جسمانی پوشیده شده اند؛ مانند بخش زراعی (بذرها)، که با مهر متناظر است.

וכן כל התורה ספורי מעשיות כו' וכן נביאים שופטים מעשה דשמשון ופלגש בגבעה וכן כל מעשה המלכים וספורי מעשיות שבגמ' [שבגמרא] דרבב"ח [דרבה בר בר חנה]⁸⁷ ودומיהן הכל מרומז בהן סודות התורה, ועד"ז ג"כ מעשה המצות

و نیز همه تورات، از جمله روایت ها و جز آنها؛ و همچنین کتاب های انبیا: [در] کتاب داودان، داستان شمشون (שמשון) و ماجرای همسر غیررسمی در جبعه (גבעה)؛ و نیز همه کارهای پادشاهان، و روایت های موجود در گمارا از ربه بار بار حنا (רבב"ח) و مانند او؛ در همه آنها اسرار تورات به اشاره آمده است. به همین ترتیب، اعمال عملی میصوس (מצוות, mitzvos) نیز،

همین امر درباره داستان های تورات، گزارش های کتاب های انبیا - از جمله شمشون، همسر غیررسمی در جبعه و کارهای پادشاهان - و حکایت های شگفت ربه بار بار حنا در گمارا نیز صادق است: در همه آنها اسرار تورات نهفته است. همین طور درباره میصوس که با اشیای جسمانی انجام می شوند.

שע"י סוכה ולולב וציצית ותפילין גשמיים יהיה המשכת אוא"ס [اور אין סוף] **ב"ה שלמע' [שלמעלה] מעלה**
מהשתלשלו' [מהשתלשלות] שלפי ערך וסדר השתלשלות בעשי' [בעשיה] החיות מצומצם מאד ובכדי שיאיר
اور רב מאא"ס [מאור אין סוף] **ב"ה בעצמו ובכבודו הוא**

به‌طوری‌که از راه کلبه سوگه (סוכה, sukkah؛ کلبه موقت عید سوکوت)، شاخه لولاو (لולב, lulav)، رشته‌های تیتسیت (ציצית, tzitzis) و تفیلین (تفیلین, tefillin) جسمانی، نور بی‌پایان (اور אין سوف, Or Ein Sof)، ه'، فرود آورده شود؛ نوری که بالاتر، بسیار بالاتر از زنجیره نزول عوالم است. زیرا برحسب اندازه و ترتیب زنجیره نزول عوالم، نیروی حیات (حיות, chayus) در عالم عمل (عשיה, Asiyah) بسیار منقبض است؛ و برای آنکه نوری عظیم از بی‌نهایت مطلق (این سوف, Ein Sof)، خود او، با ذات و جلالش، بنابد، این امر

از راه سایبان جسمانی سوگه، لولاو، تیتسیت و تفیلین، نور بی‌پایان از ورای زنجیره عوالم فرود آورده می‌شود. برحسب ترتیب عادی، نیروی حیاتی‌ای که به عالم عمل می‌رسد بسیار محدود است.

ע"י יצחק دייקא שהוא שרש הגבורות בוצינא דקרדוניא שהוא קו המדה⁸⁸ **שמודד להיות חכם כו'**
ومشم נמשך תוס' [توسפת] **اور וגילוי גם בעשי' [בעשיה] הגשמי' [הגשמיים / הגשמיות / הגשמית].**⁸⁹

به‌واسطه اسحاق (יצחק) به‌طور خاص است؛ او ریشه نیروهای قید و سخت‌گیری (گבורות, Gevuros) است، بُتسینا دِگِردینوسا (بוצینا دِگِردونیتا, botzina dekardinusa)، که همان خط اندازه‌گیری است و اندازه می‌گیرد که «خردمند باشد» و جز آن؛ و از آنجا افزونی نور و آشکاری، حتی در عالم عمل جسمانی، فرود آورده می‌شود.

برای آنکه نوری عظیم از خود بی‌نهایت مطلق در آنجا بنابد، باید از راه اسحاق بیاید؛ او ریشه نیروهای قید و سخت‌گیری است، بُتسینا دِگِردینوسا: «خط اندازه‌گیری» ای که سهم هر کس را تعیین می‌کند، مثلاً اینکه خردمند باشد یا نه. از این سرچشمه اندازه‌گیری، نیرو برای آوردن نوری افزوده حتی به عالم عمل جسمانی پدید می‌آید.

16 **וזהו ויתן לך האלקים**⁹⁰ **גם בבחי' צמצום**⁹¹ **וקאי ויתן על בחי' הוי"ה האמור למעלה בפ' אשר ברכו**⁹²
ה' ואף גם זאת בלי דעתו של יצחק⁹³ **רק בא אחיך במרמה**⁹⁴

این [معناي] «و اَلٰهٰیْم (اَلٰهٰیْم, Elokim) به تو ببخشد» است؛ حتی در مرتبه انقباض (צמצום, tzimtzum)؛ و «ببخشد» به مرتبه نام چهارحرفی (ה', Havayah) اشاره دارد که پیش‌تر در آیه «که ה' برکت داده است» یاد شد. و حتی این [امر واقع شد] بی‌آنکه اسحاق (יצחק) بداند؛ تنها اینکه «برادرت با نیرنگ آمد»،

برکت با عبارت «اَلٰهٰیْم» به تو ببخشد» آغاز می‌شود؛ اَلٰهٰیْم نام انقباض است؛ یعنی ه' خود را محدود می‌کند، پس برکت حتی به مرتبه منقبض و جسمانی نیز می‌رسد. «ببخشد» نور نام Havayah را، که در آیه پیشین («که ه' برکت داده است») آمده، به پایین می‌آورد؛ نوری که از زنجیره عوالم فراتر است. یعقوب (יעקב) آن را بی‌آنکه اسحاق بداند، از راه «نیرنگ» دریافت کرد.

שא"א להתלבש בבחי' הדעת וכענין שאמרו לאו בזכותא תליא מילתא⁹⁵ אלא במזלא תליא מילתא כי ענין בזכותא הוא לפ"ע [לפי ערך] ההשתלשלות שכך ראוי לו

זیرا این نور نمی‌تواند در مرتبه شناخت (دעת، Daas) پوشیده شود؛ چنان‌که گفته‌اند: «امر به استحقاق وابسته نیست، بلکه به مزال (مزال، mazal) [ریشه روحانی برتر] وابسته است.» زیرا مقصود از «استحقاق»، متناسب با اندازه زنجیره نزول عوالم (השתלשלות، hishtalshelus) است: اینکه این امر شایسته او باشد،

این امر باید بی‌آنکه اسحاق بداند واقع می‌شد، زیرا چنین نوری والا نمی‌تواند در شناخت آگاهانه، یعنی Daas، جای گیرد. تلمود می‌آموزد که برخی امور نه به استحقاق، بلکه به مزال وابسته‌اند؛ یعنی به ریشه‌ای برتر: استحقاق از اندازه منظم عوالم پیروی می‌کند؛ یعنی آنچه شخص سزاوار آن است.

משא"כ במזלא הוא למעלה מלפ"ע [ملפי ערך] אף שאינו ראוי כו' והיה צריך לזה לתקן חטא עה"ד [עך הדעת]^{96, 97} שהיה ג"כ במרמה ופתוי של נחש

اما مزال فراتر از آن چیزی است که با اندازه سنجیده می‌شود، حتی اگر او شایسته نباشد، و جز اینها. و این امر برای اصلاح گناه درخت شناخت لازم بود؛ گناهی که آن نیز از راه نیرنگ و فریب مار رخ داد،

مزال از ورای هر اندازه‌ای می‌بخشد، حتی به کسی که سزاوار آن نیست. این نیرنگ برای اصلاح گناه درخت شناخت لازم بود؛ گناهی که آن نیز از راه نیرنگ، یعنی فریب مار، پدید آمد.

שע"י נתגשמו העולמות ונעשה עירוב גשמיות ברוחניות⁹⁸ ולתקן זה עשה מהפוך אל הפוך והמשיך רוחניות ואורות העליונים שיהיה נמשך גם לגשמיות.

که بر اثر آن، عوالم جسمانی شدند و آمیختگی جسمانیت با روحانیت پدید آمد. برای اصلاح این امر، او آن را از یک سوی مخالف به سوی مخالف برگرداند و روحانیت و نورهای برین را پایین آورد تا در جسمانیت نیز فرود آیند.

آن گناه عوالم را جسمانی کرد و جسمانیت را با روحانیت آمیخت. یعقوب برای اصلاح آن، امر را به ضد خود بدل کرد: نیرنگ را با نیرنگ پاسخ داد و روحانیت و نورهای برین را به خود جهان جسمانی پایین آورد.

משא"כ אלו לא קבל יעקב הברכות היה נמשך מן התורה רק ברוחניות לבד כמו שהוא למעלה וכדה על שכמה⁹⁹ כו':^{100, 101}

اما اگر یعقوب برکت‌ها را دریافت نکرده بود، [نور] تורה فقط در روحانیت، چنان‌که در بالا هست، فرود می‌آمد؛ «و کوزه‌اش بر شانه‌اش بود»، و جز اینها:

اگر یعقوب برکت‌ها را دریافت نکرده بود، نور تורה تنها در مرتبه روحانی باقی می‌ماند، چنان‌که در بالا هست؛ مانند کوزه رفقه (ربקה) که «بر شانه‌اش» حمل می‌شد. به واسطه برکت‌ها، این نور به مطالعه جسمانی تורה و به mitzvos جسمانی نیز فرود می‌آید.

در کار بندگی

«رایحه» فراگیر از اهل بازگشت (בעל תשובה, baal teshuvah) برمی خیزد: کسی که در عظمت خود بی نهایت مطلق (אין סוף, Ein Sof) می اندیشد و از جدایی خود از او فریاد برمی آورد. به این معنا، هرکسی را می توان اهل **תשובה** نامید، حتی اگر گناهی نداشته باشد. و از راه مطالعه جسمانی تورا و انجام فرمان ها (מצוות, mitzvos) – سوکا (סוכה, sukkah) [سایه بان عید]، لولاو (לולב, lulav) [شاخه خرما]، تیتسیت (ציצית, tzitzis) [رشته های جامه] و تفلین (תפילין, tefillin) [جعبه های چرمی نماز] – نوری از ورای کل نظم عوالم به جهان مادی فرود می آید.

پرسش هایی برای گفت و گو

1. الگوی یازده ادویه چگونه هم پرسش های پارسایانه عیسو و هم نبودن نام **ה'** بر لبان او را توضیح می دهد؟
2. چرا نیروی حیات مقدس، سپاه آسمان را فروتن می سازد، اما پوسته ها را مغرور می کند؟
3. اشتباه اسحاق در خواستن برکت دادن مستقیم به عیسو چه بود، و واژگان واقعی برکت عیسو چگونه نشان می دهند که آن اشتباه اصلاح شد؟
4. چرا فرود آوردن نور فراگیر به بالا آمدنی فراگیر از پایین نیاز دارد، و بازگشت چگونه حتی برای کسی که گناهی ندارد چنین بالا آمدنی است؟
5. چرا برکت باید با حيله و بی آنکه اسحاق بداند داده می شد، و این کار چگونه گناه درخت دانش را اصلاح می کند؟

یادداشت‌ها

بند 1

1 رאה ריח בני

شامل دو تحریر دیگر از این **مאמר** است که می‌توان آن‌ها را با متن حاضر مقایسه کرد.

یادداشت کھوت

ב' נוסחאות אחרות בסה"מ תקס"ה ע' יז. הנחה אחרת מהמאמר עם הגהות באוה"ת כרך ד תתכט, ב. כרך ז תתית, א. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. מאמר זה נזכר באוה"ת ואתחנן כרך ו ע' ב'תסז. ד"ה זה בסה"מ תרל"ט ח"א ע' כו מיוסד על מאמר זה. וראה במ"מ לשם. ראה עבודת הלוי לא, ב.

2 ראה ריח בני

اسحاق نابینا (יצחק)، جامه‌های پستی را که او را عیسو (עשו) می‌پندارد، می‌بوید و می‌گوید: «بین، بوی پسرمان مانند بوی مزرعه‌ای است که نام چهارحرفی (ה', Havayah) بر آن برکت نهاده است.» تمام **مאמר** (maamar) این آیه را شرح می‌دهد.

Genesis 27:27 براسیית כ"ז:כ"ז

וַיֵּגֶשׁ וַיִּשְׁקֶלְוָהוּ וַיִּרַח אֶת־רִיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר רֵאָה רִיחַ בְּנֵי כְרִית שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרַכְוּ ה'

And he came near, and kissed him. And he smelled the smell of his raiment, and blessed him, and said: See, the smell of my son Is as the smell of a field which the L-RD hath blessed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

براسیית כז, כו.

3

اسحاق نابینا (יצחק)، جامه‌های پستی را که او را عیسو (עשו) می‌پندارد، می‌بوید و می‌گوید: «بین، بوی پسرمان مانند بوی مزرعه‌ای است که نام چهارحرفی (ה', Havayah) بر آن برکت نهاده است.» تمام **مאמר** (maamar) این آیه را شرح می‌دهد.

Genesis 27:27 براسیית כ"ז:כ"ז

וַיֵּגֶשׁ וַיִּשְׁקֶלְוָהוּ וַיִּרַח אֶת־רִיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר רֵאָה רִיחַ בְּנֵי כְרִית שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרַכְוּ ה'

And he came near, and kissed him. And he smelled the smell of his raiment, and blessed him, and said: See, the smell of my son Is as the smell of a field which the L-RD hath blessed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 כי ציד בפיו

در ظاهر، اسحاق عیسو را دوست می‌داشت، زیرا شکار عیسو در دهان اسحاق بود: عیسو به او غذا می‌داد. بنا بر گفتهٔ حکیمان (راشی، رש"י)، **مאמר** آن را به معنای «شکار» در دهان خود عیسو می‌خواند: او پدرش را با پرسش‌های پارسایانه به دام انداخت.

Genesis 25:28 براسیית כ"ה:כ"ח

וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת־עֵשָׂו כִּי־צִידָהוּ בְּפִיו וַיְרַבְּקָה אֲהֶבֶת אֶת־יִצְחָק:

Now Isaac loved Esau, because he did eat of his venison; and Rebekah loved Jacob

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

براسیית כה, כח.

5

איך מעשרין את התבן

توضیح می‌دهد چرا عیسو خواست اسحاق را مشخصاً با پرسشی دربارهٔ فرمان (מצוה, mitzvah) ده‌یک‌دادن تحت‌تأثیر قرار دهد.

یادداشت کھوت

בלקו"ש חכ"ה ע' 121 מבאר הטעם שרימה ליצחק במצות מעשר דוקא ע"ש.

6

הקל קול יעקב

تردید اسحاق هنگام لمس یعقوب (יעקب) که خود را مبذل کرده بود: صدا از آن یعقوب است و دست‌ها از آن عیسو.

Genesis 27:22 براسیית כ"ז:כ"ב

וַיֵּגֶשׁ יַעֲקֹב אֶל־יִצְחָק אָבִיו וַיִּמְשְׁחוּ וַיֹּאמֶר הִקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהִיזְדִּים יָדָי עֵשָׂו:

And Jacob went near unto Isaac his father; and he felt him, and said: "The voice is the voice of Jacob, but the hands are 'the hands of Esau

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

براسیית כז, כב.

7

כי הקרה ה' אליך

پاسخ یعقوب که در آن نام **ה'** را بر زبان آورد؛ همین امر اسحاق را به این گمان انداخت که گوینده عیسو نیست.

Genesis 27:20 براسیית כ"ז:כ'

וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־בְּנוֹ מִהֲזֶה מִהֵרָתָה לָּמָצָא בְנִי וַיֹּאמֶר כִּי הִקְרָה ה' אֵלָיְכִי לָקֵנִי:

And Isaac said unto his son: 'How is it that thou hast found it so quickly, my son?' And he said: 'Because the L-RD thy G-d 'sent me good speed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

براسیית כז, כ.

8

אין ש"ש שגור בפיו

میدراش می‌گوید عیسو نام قدوس را بر زبان نمی‌آورد؛ این سخن، منشأ بدگمانی اسحاق است.

Bereshit Rabbah 65:19–20 براسیית רבה ס"ה:י"ט-כ'

... בני, אביך נתברך בן שבעים וחמש שנים, ואתה בן ששים ושלוש שנים. ויאמר כי הקרה ה' אליך לפני רבי יוחנן וריש לקיש חד מנהון אמר: אם לקורבנך המציא לך הקדוש ברוך הוא, שנאמר: (בראשית כב): וישא אברהם את עניו, וירא והנה איל, למאכלך על אחת כמה וכמה! ואוחרנא אמר: אם לזווגך המציא לך, דכתיב (שם כה): הקרה נא לפני היום. וכתיב (שם): וירא והנה גמלים באים, למאכלך על אחת כמה וכמה! כי הקרה ה' אליך לפני רבי יוחנן אמר: לעורבא, דאייתי נורא על קניה, בשעה שאמר: כי הקרה ה' ...

Isaac said to his son: How is it that you were so quick to find“ it, my son? And he said: Because the L-rd your G-d coordinated it before me” (Genesis 27:20). “Isaac said to Jacob: Please approach, that I may feel you, my son, are you my son

بند 2

12 הצרי והצפורן

فهرست گمارا (גמרא) از یازده ادویه بخور معبد، که با «بلسان و ناخنک» آغاز می‌شود و کندر را نیز دربرمی‌گیرد. این amar یازده‌تا را نقشه‌ای از پوسته (کلپפה، kelipah) و نیروی حیات (حיות، chayus) آن می‌خواند.

Keritot 6a:15-16 כריתות ו' א:ט"ו-ט"ז

תנו רבנן: פישום הקטרת: הצרי, והציפורן, והחלבנה, והלבונה – משקל שבעים של שבעים מנה. מור, וקציעה, שיבולת נרד, וכרפום – משקל ששה עשר של ששה עשר מנה. הקושט – שנים עשר, קילופה – שלשה, וקנמון – תשעה. בורית פרינה – תשעה קבין, יין קפריסין – סאין תלתא קבין תלתא. אם אין לו יין קפריסין מביא חמר חזירין עתיק. מלח סדומית – רובע. מעלה עשן – קל שהוא. רבי נתן אומר: אף קיפת הכרדן קל שהוא. ואם נתן בה ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

13 כתרין דמסכותא

توضیح می‌دهد که چرا مراتب ناپاکی «تاج‌ها» نامیده می‌شوند: تاج زیوری فراگیر است که بالای سر قرار می‌گیرد.

یادداشت کھوت

ונק', כתרין, דכתר הוא עטרה ע"ג הראש שהוא מקיף. ראה ד"ה פתח אליהו תשי"ב ע' 82. בד"ה ויתן לך תשכ"ח הערה 17 (בסה"מ מלוקט חלק ד ע' 82) מצייין "ראה ע"ח שער יא (שער המלכים) פ"י. פע"ח שער ו' (שער הקדישים) פ"ד".

14 עשר ולא תשע

آنجا آلت ربه می‌گوید که نورهای فراگیر برتر هیچ همتایی در کلیات ندارند، و «خیمه‌های قیدار» را با مرتبه کندر پیوند می‌دهد: همان ایده عنصری یازدهم و فراگیر.

Zohar II, 187b זח"ב קפז, ב

یادداشت کھوت

ספר יצירה בתחלתו. וראה זח"ב קפז, ב. פרדס ש"א פ"ז. ראה לקו"ת שה"ש ז, ד. אוה"ת תולדות כרך א קנא, ב ואילך. סה"מ תרל"ה ח"א ע' לא. סה"מ תרנ"ד ע' סה ואילך. סה"מ תרפ"ו ע' קפג ואילך. ספר המאמרים תשי"ב ד"ה פתח אליהו.

15 עשר ולא תשע

یادداشت Kehot در کنار سفر یצירה (ספר יצירה)، در باب عدد ده مراتب تجلی (ספירות) به آن استناد می‌کند.

Zohar, Ki Tisa 2:4-6 ספר הזהר, כי תשא ב':ד-ו'

16 עשר ולא תשע

ربی موشه کوردورو (רבי משה קوردובירו) توضیح می‌دهد که چرا مراتب تجلی (ספירות) دقیقاً ده تا هستند.

Pardes Rimmonim 1:7-8 פרדס رمונים א':ז-ח'

אחר שנתעסקנו בפרקים הקודמים בחזקת אמונתינו המוסכמות בפי כל המקובלים כי הספירות הם עשר לא פחות ולא יותר, ראינו בפרק זה להציל המעיון ממקום השבוש והטעות, והיא שאלה נשאלה לרב האי גאון. וז"ל השואלים ילמדנו רבינו כי מצינו רו"ל י"ג מדות שקבל מרע"ה. ולאברהם אבינו ע"ה בספר ייחסוהו רו"ל על שמו והוא ספר יצירה מונה שם עשר ספירות. ואנחנו צריכים ללמוד מפיו קדוש אם י"ס הם י"ג מדות. א"כ י"ג מדות מצינו י"ג ספירות לא מצינו. או י"ג

Esau or not?" (Genesis 27:21). "Isaac said to his son: How is it that you were so quick to find it, my son?" – you were so quick to find the blessing, my son? Your father was blessed at ... seventy five

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

یادداشت کھوت

ראה ב"ר פס"ה. פרש"י פרשתנו כז, כא. בד"ה ויתן לך תשכ"ח נדפס בסה"מ מלוקט כרך ד ע' 82 הערה 14 וז"ל: "ב"ר פרשתנו (פס"ה, יט) "שאין עשו מזכיר שמו של הקב"ה". ולכאורה צ"ל שכ"ה גם הכוונה בפירוש רש"י שם. כי באם נאמר שכוונת רש"י היא רק "שאין ש"ש שגור בפיו" (אבל לפעמים הוא מזכירו) — זה שאמר (פעם אחת) "כי הקרה ה' אלקיך" (פרשתינו שם, כ) לא היה מטיל ספק אצל יצחק אם זה עשו. ולהעיר שבד"ה ויתן לך תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' 82) מביא מפרש"י "דאין עשו מזכיר שם שמ"ם" עכ"ל שם בהערה 14.

9 וידע שעשו אין ש"ש שגור בפיו

راشی بدگمانی اسحاق را توضیح می‌دهد: عیسو عادت نداشت نام آسمان را بر زبان بیاورد.

Rashi on Genesis 27:21 רש"י על בראשית כ"ז:כ"א

גשה נא ואמשיך. אמר יצחק בלבן אין דרך עשו להיות שם שמ"ם שגור בפיו, וזה אמר כי הקרה ה' אלקיך:

גשה נא ואמשיך STEP NEAR, I PRAY THEE, THAT I MAY FEEL THEE — Isaac said to himself, "It is not Esau's way to mention the name of G-d so readily, and this one says, "Because the L-rd thy G-d caused it thus to happen to me (Genesis Rabbah 65:19).

Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain) • Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain)

10 עשו סוספיתא דדהבא

זהר (זהר) عیسو را ناخالصی‌ای می‌داند که در پالایش طلا از آن جدا می‌شود: پسماند سوی قید و سخت‌گیری (גבורה, Gevurah).

Zohar I, 137b זח"א קלו, ב

یادداشت کھوت

ע' זח"ב רכד, ד. זח"א קלו, ב.

11 ורישא דעשו בעטפוי דיצחק

برای این تعلیم که سر عیسو در آغوش اسحاق است، به زوهر (זהר) استناد می‌کند.

Genesis 50:17 בראשית נ':י"ז

כה'תאמרו ל'יוסף אָנָה שָׂא נָא פֶּשַׁע אַחִיךָ וְחַטָּאתָם כִּי־רָעָה גָּמְלוּךָ וְעָתָה שָׂא נָא לִפְשַׁע עַבְדִּי אֱלֹהֵי אָבִיךָ וַיְבַךְ יוֹסֵף בְּדִבְרָם אֵלָיו:

So shall ye say unto Joseph: Forgive, I pray thee now, the transgression of thy brethren, and their sin, for that they did unto thee evil. And now, we pray thee, forgive the transgression of the servants of the G-d of thy father.' And Joseph wept when they spoke unto him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

תרגום יונתן בן עוזיאל בראשית נ, יז. ראה סידור עם דא"ח כב, א בשם הזהר. וראה בלקו"ש חט"ו ע' 193 הערה 21.

מדות לבד וי' ספירות לבד. לתורתך אנו צריכים ותשובתך אנו מיהלים
עכ"ל ...

Pardes Rimmonim (Public Domain)

17 עשר ולא תשע ולא י"א

«ده مرتبه از مراتب تجلی (سפירות, Sefiros), ده تا و نه تُه تا, ده تا و نه یازده تا»؛ آلتَر ربه (آدمو"ר הזקן) این را با یازده ادویه بخور مقایسه می‌کند.

Sefer Yetzirah 1:4 ספר יצירה א':ד'

עשר ספירות בלימה עשר ולא תשע, עשר ולא אחת עשרה, הבן
בחכמה וחכם בבניה, בחון בהם וחקור מהם והעמד דבר על בוריו והשב
יוצר על מכונו:

Ten are the numbers out of nothing, and not the number nine, ten and not eleven. Comprehend this great wisdom, understand this knowledge, inquire into it and ponder on it, render it evident and lead the Creator back to His throne again.

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

3 بند

18 והענין כי ע"י החיות

در نسخه‌ای خطی، به جای «از طریق نیروی حیات» آمده است: «درباره نیروی حیات».

یادداشت کھوت

בכת"י 1099: על החיות. ראה אוה"ת תבוא ע' תתרעב.

19 וצבא השמים לך משתחווים

در دعای لاویان: «تو به همگی حیات می‌بخشی، و سپاه آسمان در برابر تو سجده می‌کند.» موجوداتی که نیروی حیات الهی را در خود احساس می‌کنند، در برابر آن سجده می‌کنند.

Nehemiah 9:6 נחמיה ט':ו'

אַתָּה־הוּא ה' לְבָדָךְ אַתָּה עֲשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שָׁמַי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צָבָאם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיָּמִים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחִיָּה אֶת־כָּל־וְצָבֵא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִּים:

Thou art the L-RD, even Thou alone; Thou hast made heaven, the heaven of heavens, with all their host, the earth and all things that are thereon, the seas and all that is in them, and Thou preservest them all; and the host of heaven worshippeth Thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

נחמ"י ט, ו.

20 מגביהים א"ע כנשר

«گرچه همچون عقاب خود را برافرازی»: سخنان پیامبر درباره تکبیر آدم است که در اینجا برای پوسته‌ها (קליפות, kelipos) به کار رفته که خود را برمی‌افرازند.

Obadiah 1:4 עובדיה א':ד'

אֶם־תִּגְבִּיהַ כְּנֶשֶׁר וְאִם־בֵּין כּוֹכָבִים שָׁיִם קִנָּה מִשָּׁם אֲזִירֶדָּה נְאֻמֵּיהָ'

Though thou make thy nest as high as the eagle, And though thou set it among the stars, I will bring thee down from thence, saith the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

21 שהחיות . . אצלם בסוד גלות

درباره نیروی حیات مقدسی بحث می‌کند که در پوسته، «در تبعید» نگاه داشته شده است؛ موضوع فصل 6 از تניא.

یادداشت کھوت

ראה הערות וקיצורים לתניא לכ"ק אדמו"ר הצ"צ לפרק ו. ובליקוט פי' שם ובאוה"ת כאן.

22 שו"ה ואדרבה — א"ע כנשר כו'

نسخه خطی چنین می‌خواند: «خود را با گستاخی و غروری زمخت بالا می‌برند؛ یعنی، زیرا نیروی حیاتی‌ای که به آنها جاری می‌شود در حالت تبعید است و در درونشان فروبلعیده شده. این است...»

یادداشت کھوت

בבוכ 1824 בשינויים: א"ע בחופצה וגסה"ר והיינו לפי שהחיות הנמשך אליהם הוא בסוד גלות נבלע בתוכם: הנה זהו.

23 הוא נבלע בתוכם

ايدة فروبلعیده شدن نیروی حیات در پوسته را توضیح می‌دهد.

یادداشت کھوت

מענין הבליעה — ראה בד"ה פתח אליהו תש"ב ע' 80.

24 הנה זהו ענין לבונה

در آن‌جا، ده ادویه همان ده جرقه مقدسی‌اند که در پوسته‌ها فروبلعیده شده‌اند، و کندر نور فراگیر بر فراز آنهاست: آن نیز به آنها حیات می‌بخشد، اما چون فقط آنها را در بر می‌گیرد، هرگز با آنها نمی‌آمیزد و یکسره نیکوست.

یادداشت کھوت

ראה לעיל ה, ג. המשך זאת חנוכת המזבח תר"מ סעי' יז. בלקו"ת שה"ש י, א מציין לכאן. מובא בביאור"י להצ"צ כרך ב ע' תקמז. ושם מציין לאוה"ת חנוכה כרך ב רפב, ב.

25 שהוא אור המקיף עליהם מלמעלה

در آن‌جا پوسته‌ها ظرف نور بی‌پایان نیستند؛ این نور تنها در جایی قرار می‌گیرد که خودنفی‌گری (ביטול, bittul) هست، و ازاین‌رو فقط به‌صورت نوری فراگیر بر آنها می‌تابد. آن‌جا به «جای دیگری، درباره رאה Re'ach Beni» — همین مقاله — استناد می‌کند.

یادداشت کھوت

ראה לקו"ת תוריע כג, ד. ובהמשך תער"ב ר"פ רי. באוה"ת נ"ך כרך א ע' תקלג מבאר שכאן נתבאר דזה המקיף הוא בחי' גבוה ושרשו ממקיף דתהו שלמעלה מהתיקון ע"ש.

5 بند

26 חיל בלע ויקיאנו

صوفر (صوفر) درباره مرد شرور می‌گوید: «ثروت را بلعید و آن را بالا خواهد آورد؛ ه' آن را از شکمش بیرون خواهد افکند.» در اینجا: پوسته‌ها (קליפות, kelipos) سرانجام ناگزیرند جرقه‌های مقدسی را که در اختیار دارند واگذار کنند.

Job 20:15 איוב כ':ט"ו

חִל בִּלְע וַיִּקְאֲנוּ מִבֶּטְנוֹ יִרְשָׁנוּ אֵל:

He hath swallowed down riches, and he shall vomit them up again; G-d shall cast them out of his belly.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

איוב כ, טו. ראה ביאור הפסוק באוה"ת תולדות תתכט, ב. באוה"ת כאן קנו, א מציין לעיין מזה בלקו"ת ד"ה כנשר יעיר ספ"ב. פי' האזינו עח, ב. וראה גם באוה"ת נ"ך כרך א ע' תרסג ואילך.

بند 6

34 ויתן לך האלקים מטל השמים

| آغاز بركت اسحاق (יצחק): «باشد كه ه' از شبنم آسمان‌ها و از غناي زمين به تو عطا كند.»

Genesis 27:28 بראשית כ"ז:כ"ח

ויתן־לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירש:

So G-d give thee of the dew of heaven, And of the fat places of the earth, And plenty of corn and wine

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

בראשית כז, כח.

35 שמן הוא חכמה

| ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت كهوت

מאורי"א אות ש, מח.

36 ואבא יסד ברתא

| یادداشت Kehot برای این عبارت به Zohar III, 248b ارجاع می‌دهد.

Zohar III, 248b זח"ג רמח, ב

Tikkunei Zohar, Tikkun 21 • 61b:4-5 תקו"ז תיקון כא

وكد אית בישראל משכילים בחכמה דאיהי י' מחשבה עלאה. ידעין לזרקא לה להאי אבנא דאיהי בת יחידה לההוא אתר דאתגזרת בגין דברתא באבא אתעבידת. הה"ד י' בחכמה יסד ארץ. בחכמה דאיהו אבא יסד ברתא דאיהי ארץ הדום רגליו וההוא חוט דילה איהו ו'. דאבנא דאיהי תגא. עטרי על רישיה עטרה דס"ת. ובגינה אתמר ודאשתמש בתגא חלף איהו כתר תורה ודאי. דתלת כתרין אינון כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות. וכתר תורה (נ"א וכתר שם טוב) על גבייהו.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

یادداشت كهوت

זח"ג רמח, ב. רנו, ב. רנח, א. ת"ז תי' כא.

27 ועת אשר שלט האדם

«زمانی كه انسان بر انسان فرمان می‌راند و این به زیان اوست»: اینجا باید آن را چنین خواند كه فرمانروایی پوسته (קליפה, kelipah) بر امر مقدس, به زیان خود پوسته پایان می‌یابد.

Ecclesiastes 8:9 קהלת ח':ט'

את־כל־זה ראיתי ונתון את־לבי לכל־מעשה אשר נעשה תחת השמש

עת אשר שלט האדם באדם לרע לו:

All this have I seen, even applied my heart thereto, whatever the work that is done under the sun; what time one man had power over another to his hurt

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

קהלת ח, ט.

28 שו"ה וימלוד — כו' וגם

| در نسخه خطی, به جای «و نیز» آمده است: «و این است».

یادداشت كهوت

בבזך 1824 במקומו: והוא.

29 בסי הגלגולים

| ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت كهوت

פ"ב.

30 שו"ה נמשך — במ

| در نسخه خطی, به جای «در آن‌ها» (בם), «نیز» (גם) آمده است.

یادداشت كهوت

בבזך 1824: גם.

31 לא גלו ישראל

رَبِّ الْعَازِر (رَبِّی اَلعَازِر) می‌گوید: بنی‌اسرائیل تنها برای آن به میان ملت‌ها تبعید شدند كه گروندگان به آنان پیوندند.

Pesachim 87b פסחים פ"ז ב

یادداشت كهوت

פסחים פז, ב. נסמן לעיל ו, א.

32 עבדו זקן ביתו

خدمتگذار ابراهيم (ابراهيم), «بزرگ خانه‌اش»; در اینجا, مرتبه‌ای كه صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנפין, Z'eir Anpin) در عالم صورت‌بخشی (יצירה, Yetzirah), در روزهای هفته, عمل می‌کند.

Genesis 24:2 بראשית כ"ד:ב'

ויאמר אברהם אליעבדו זקן ביתו המשל בכל־אשר־לו שים־נא יָדך

תחת ירכי:

And Abraham said unto his servant, the elder of his house, that ruled over all that he had: 'Put, I pray thee, thy hand under my thigh

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

33 שו"ה ביתו — כנ"ל

در پایان نسخه خطی, به جای «تا از آن‌جا بالا آورد و پالایش کند, چنان‌كه پیش‌تر توضیح داده شد» آمده است: «و جز آن».

یادداشت كهوت

בבזך 1824: כו'.

37 ואבא יסד ברתא

«پدر (آبَا، Abba) دختر را بنیاد نهاد: حکمت (חכמה, Chochmah) فرمانروایی (ملכות, Malchus) را استوار می‌سازد.
Zohar, Pinchas 99:674-102:681 ספר הזהר, פנחס צ"ט:תער"ד-ק"ב:תרפ"א

38 ואבא יסד ברתא

جای دیگری که زوهار (זהר) می‌گوید پدر (آبَا، Abba)، یعنی حכמה، دختر، یعنی ملכות، را بنیاد نهاد.
Zohar, Pinchas 121:822-831 ספר הזהר, פנחס קכ"א:תתכ"ב-תתל"א

39 ואבא יסד ברתא

جای دیگری که زوهار این تعلیم را می‌آورد که پدر (آبَا، Abba) دختر را بنیاد نهاد.
Zohar, Pinchas 124:867-126:878 ספר הזהר, פנחס קכ"ד:תתס"ז-קכ"ו:תתע"ח

40 שו"ה שאנו — כשהשמש

در نسخه خطی به جای «همچنان‌که می‌بینیم، برای نمونه، هنگامی که خورشید...» آمده است: «همان‌گونه که از طریق خورشید» (כמו ע"י שהשמש).
یادداشت کهوت
בבז 1824: כמו ע"י שהשמש.

41 ואד יעלה מן הארץ

پیش از آن‌که بارانی باشد، «بخاری از زمین برمی‌آمد و سراسر روی زمین را آبیاری می‌کرد.» مامار این آیه را درباره رطوبتی به کار می‌گیرد که خورشید از پایین به بالا می‌کشد.
Genesis 2:6 בראשית ב':ו'
ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה:
but there went up a mist from the earth, and watered the whole face of the ground
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
یادداشت کهوت
בראשית ב, ו.

بند 7

42 ואברככה לפני ה'

ربکا (רבקה) آنچه را از سخنان اسحاق (יצחק) به عیسو (עשו) شنیده بود، به یعقوب (יעקوب) می‌گوید: «برایم شکار بیاور و غذایی لذیذ برایم آماده کن تا بخورم و پیش از مرگم، در پیشگاه نام چهارحرفی (ה', Havayah) تو را برکت دهم.» این گفتار حسیدی (מאמר, maamar) بر تعبیر «پیش از ה'» تأکید می‌کند.

Genesis 27:7 بראשית כ"ז:ז

הביאה לי ציד ועשה לי מטעמים ואכלה ואברככה לפני ה' לפני מותי:
Bring me venison, and make me savoury food, that I may eat, and bless thee before the L-RD before my death
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
یادداشت کهوت
בראשית כז, ז. בבז 1824 נוסף: לפני מתי.

43 שו"ה יעקב — לבונה

نسخه عبارت «یعنی در او» (שבו) را می‌افزاید.
یادداشت کهوت
בבז 1824 نוסף: שבו.

44 הנה משמני הארץ

برکت اسحاق به عیسو: «اینک، جایگاهت از فراوانی زمین خواهد بود و از شبنم آسمان‌ها از بالا.»

Genesis 27:39 בראשית כ"ז:ל"ט

ויען יצחק אביו ויאמר אליו הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל:

And Isaac his father answered and said unto him: Behold, of the fat places of the earth shall be thy dwelling, And of the dew of heaven from above

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کهوت

בראשית כז, לט.

45 משמני מקצת שמני

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).
یادداشت کهوت
ראה ב"ר פ' ס"ז.

46 משמני מקצת שמני

شرح تفسیری (مדרش, Midrash) درباره برکت‌ها؛ یادداشت Kehot به آنجا ارجاع می‌دهد تا واژه משמני (mishmanei, «فراوانی») درباره عیسو را تنها بخشی از فراوانی معنا کند.

Bereshit Rabbah 67:6 بראשית רבה ס"ז:ו'

ויען יצחק ויאמר הנה משמני הארץ יהיה מושבך, זו איטالیאה. ומטל השמים מעל, זו בית גוברין. דבר אחר: הנה משמני הארץ, מן שמניא דארעא. מן הן מתעבדא ארעא שמניא? שמנין מן טלא, ומטל השמים מעל. אנטוניوس שלח לרבינו אמר לו: בגין דתסוורתא חסרין, מה נעביד ونמלא יתהון? נסביה לשלוחא ועייליה לגו פרדסא, שרי עקר פוגלین רברבין, ושתיל דקיקין. אמר לו: הב לי אנטוגرفא! אמר לו: לית את צריך. סליק לגביה. אמר לו: דין הן אנטוגرفא? אמר לו: לא יהיב לי כלום. אמר לו: ומה אמר לך? אמר לו: לא אמר ...

Isaac his father answered and said to him: Behold, from the fat of the earth will be your dwelling, and from the dew of the heavens from above" (Genesis 27:39). "Isaac [his father] answered and said [to him: Behold, from the fat of the earth will be your dwelling" – this is Italy. "And from the dew of the heavens from above" – this is Beit Guvrin. Another matter, "Behold, from the fat of the earth" – from the fat cats of ... the earth. What renders the earth fat? It

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

47 (משא"כ . .)

یادداشت ثبت می‌کند عبارت داخل پرانتز در نسخه‌هایی که در زمان حیات آتار ربه (آدمو"ר הזקן) نوشته شده‌اند نیز آمده است؛ بنابراین این عبارت بخشی از מאמר (maamar) است.

یادداشت کهوت

המוסגר נמצא גם בכת"י שנכתבו בחיי אדה"ז.

48 ואת אחיך תעבוד

«و برادرت را خدمت خواهی کرد»: شرطی که به برکت عیسو پیوسته است.

Genesis 27:40 **בראשית כ"ז:מ'**

וְעַל-חֶרֶבְךָ תִּחְיֶה וְאֶת-אֲחִיךָ תַעֲבֹד וְהָיָה כְּאִשֶּׁר תִּרְדִּי וּפְרָקְתָּ עָלוּ מַעַל צִוְּאֶרְךָ:

And by thy sword shalt thou live, And thou shalt serve thy brother; And it shall come to pass when thou shalt break loose, That thou shalt shake his yoke from off thy neck

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت كهوت

בראשית כז, מ.

49 שו"ה יהיה — מבחי'

نسخه برای «از مرتبة» (مبחי'), عبارت «در مرتبة» (ببחי') را دارد.

يادداشت كهوت

בבז 1824: בבחי'.

50 וליעקב אמר ומשמני

برکت يعقوب: «و از فراواني زمين» (والمشماني, u-mishmanei), با واو افزوده.

Genesis 27:28 **בראשית כ"ז:כ"ח**

يادداشت كهوت

בראשית כז, כח.

51 שו"ה אחיך — שע"י יהי עלייה דוקא כנ"ל

نسخه عبارت «از اين طريق بهخصوص عروجی خواهد بود, و جز اين» را دارد; سپس ادامه مطلب را به صورتی کوتاه‌تر می‌آورد: «نام **אלקים** (אלקים, Elokim) حتی در انقباض (**צמצום**, tzimtzum) به تو عطا کند», که به ה' در آیه «که ה' برکت داده است» اشاره دارد; و سپس توضیح فرودآوردن **מיין** **נוקבין** (mayin nukvin, [آب‌های مؤنث]) می‌آید.

يادداشت كهوت

בבז 1824: שע"י דוקא יהי עלי' כו'. וזהו ויתן לך האלהי גם בבחי' צמצום וקאי על בחי' הוי' שלמעלה בפסוק אשר ברכך הוי' ועתה מבואר הכתבו הנה יצחק רצה להמשיך בחי' מ"ן בבחי' פנימי אבל להמשכת המקרה צ"ל בעללות מ"ן: כנודע.

8 بند

52 שו"ה ועתה יבואר

نسخه خطی به‌جای «اکنون توضیح داده خواهد شد» (יבואר), «اکنون توضیح داده می‌شود» (מבואר) را دارد.

يادداشت كهوت

בבז 1824: ועתה מבואר.

53 רצה להמשיך . . כנודע

در آن‌جا نسخه خطی چنین می‌خواند: «می‌خواست م"ן را در مرتبة درونی فرود آورد; اما برای فرودآوردن نور فراگیر, چنان‌که معروف است, باید م"ן بالا برده شوند.»

يادداشت كهوت

בבז 1824 הנוסח במקומו: "רצה להמשיך בחי' מ"ן בבחי' פנימי אבל להמשכת המקרה צ"ל העללות מ"ן כנודע".

54 בעללות מ"ן בבחי' פנימי' . . העלאת מ"ן ג"כ בבחי' מקיף

اشاره دارد به يادداشت Kehot درباره دو نوع بالا بردن م"ן که بعدتر در همین مامار می‌آید (ذیل «**ויש העלאת מ"ן**»), جایی که يادداشت منابع موازی را گرد می‌آورد.

يادداشت كهوت

ראה לקמן כ, ד במ"מ ד"ה ויש.

9 بند

55 העלאת מ"ן שהוא בחי' اور חוזר

در آنجا (نשא 29a), **לקוטי תורה** توضیح می‌دهد که بخور مرتبة فراگیر است: بخور صرفاً رایحه است, چیزی که جان از آن لذت می‌برد نه بدن; نه از درون, بلکه از بالا وارد می‌شود, چنان‌که بینی بالاتر از کام است; این توضیح به این مقالة حسیدی (**مأمار**, maamar) برای بالا بردن م"ן در مرتبة فراگیر ارجاع می‌دهد.

يادداشت كهوت

בלקו"ת נשא כט, א מצייך לכאן.

56 ריח ניחוח

درباره قربانی تمام‌سوز: «قربانی آتشین, رایحه‌ای خوشایند برای ה'». تورات این تعبیر را برای قربانی‌ها به‌کار می‌برد, نه برای دیگر فرمان‌ها (**מצוות**, mitzvos).

Leviticus 1:9 **ויקרא א':ט'**

וְקָרְבו וּקְרָעִי יִרְחֹץ בְּמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עֹלֶה אֵשׁ יִרְחֹץ-נִיחֹחַ לֵה'

but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

10 بند

57 שאמרתי ונעשה רצוני

راشی (רש"י), بر پایه سفرا (**ספרא**, Sifra), «عطری خوشایند» (ניחוח, nicho'ach) را به معنای «رضایت‌خاطر» (**נחת** **רוח**, nachas ruach) توضیح می‌دهد: «رضایت‌خاطر در پیشگاه من است; اینکه سخن گفتم و خواست من انجام شد.»

Rashi on Leviticus 1:9 **רש"י על ויקרא א':ט'**

עלה. לשם עולה יקטירנו: אשה. כשישקטנו יהי שוקטו לשם האש; וכל אשה לשון אש, פוש"ייר בלעז: ניחוח. נחת רוח לפני, שאמרתי ונעשה רצוני (שם):

עלה AND THE PRIEST SHALL CAUSE ALL TO ASCEND IN] A BURNT OFFERING — i. [FUMES ON THE ALTAR, TO BE shall he עולה e. only with the intention that it should be an and not that it should be an offering of another class.) burn it The words are to be translated: he shall burn it as an AS A אשה A (Sifra, Vayikra Dibbura d'Nedavah, Chapter 6 10). FIRE OFFERING — When he slaughters it he shall slaughter ... it with the intention of making a fire of it

Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silberman, 1929-1934 (Public Domain) • Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silberman, 1929-1934 (Public Domain)

58 וירח את ריח בגדיו

«בوی جامه‌هایش را استشمام کرد و او را برکت داد.»

Genesis 27:27 **בראשית כ"ז:כ"ז**

וַיֵּגֶשׁ וַיִּשְׁקֶלּוּ וַיֵּרַח אֶת־רִיחַ בְּגָדָיו וַיִּבְרַכְהוּ וַיֹּאמְרוּ רֵיחַ רֵיחַ בְּנֵי כְרִית
שָׂדֶה אֲשֶׁר בָּרַכּוּ ה'

And he came near, and kissed him. And he smelled the smell of his raiment, and blessed him, and said: See, the smell of my son Is as the smell of a field which the L-RD hath blessed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

59 והנה ריח

در آنجا (תרומה (תרומה) 80c)، مطالعهٔ تورات تاجری که باید خود را مقید سازد تا زمان‌های معینی را به آن اختصاص دهد، «شراب معطر» نامیده می‌شود: رایحه از چیزی تند پدید می‌آید، و این شراب، با آنکه نوشیدنی‌ای است که به درون نوشیده می‌شود، رایحه نیز دارد؛ بُعدی فراگیر. این به این مأمَر دربارهٔ رایحه اشاره دارد.

یادداشت کھوت

لکמן פ, ג מציין לכאן.

بند 11

60 כריח שדה אשר ברכו ה'

«همچون عطری مزرعه‌ای که نام چهارحرفی (ה', Havayah) آن را برکت داده است»: نیمهٔ دوم سخنانی اسحاق (יצחק) که اکنون شرح داده می‌شود.

Genesis 27:27 **בראשית כ"ז:כ"ז**

וַיֵּגֶשׁ וַיִּשְׁקֶלּוּ וַיֵּרַח אֶת־רִיחַ בְּגָדָיו וַיִּבְרַכְהוּ וַיֹּאמְרוּ רֵיחַ רֵיחַ בְּנֵי כְרִית
שָׂדֶה אֲשֶׁר בָּרַכּוּ ה'

And he came near, and kissed him. And he smelled the smell of his raiment, and blessed him, and said: See, the smell of my son Is as the smell of a field which the L-RD hath blessed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

61 ויש בזה ב' בחי'

اینجا به دو گونهٔ بالاآوردن **میون نوکبین** ارجاع می‌دهد: یکی برای برانگیختن نورهای فراگیر و دیگری برای برانگیختن نورهای درونی؛ و می‌گوید صعود فراگیر مرتبهٔ «با تمام توان» (me'odecha) است.

یادداشت کھوت

”שם [הכוונה לכאן] נת' ג"כ ענין ב' מיני העלאת מ"ן, הא' לעורר בחי' מקיפים, הב' לעורר בחי' פנימיים, ונת' שם [הכוונה לכאן] ג"כ שענין העלאת מ"ן דמקיפים היינו בחי' מאדך, ולפענ"ד ג"כ שזהו כענין ב' מיני העלאת מ"ן דאוי"כ הנ"ל ודו"ק כי בשניהם הכוונה א' רק שהלשון מחולק" — דרך מצותיך קסה, ב. באוה"ת חוקת ע' תתפ [שם מציין לד"ה זה משנת תקס"ה], דברים כרך ז ע' ב'רסז מציין לכאן.

62 למען יזמרך

داوود (דוד) زمزمور را چنین به پایان می‌رساند: «تا [شکوه من] برای تو بسراید و خاموش نماند؛ ה', **אלקי** من, تا ابد تو را سپاس خواهیم گفت.»
ماמר (maamar) «شکوه» را فرمانروایی (ملכות, Malchus) می‌خواند؛ فرمانروایی‌ای که صعودش هرگز خاموش نمی‌شود.

Psalms 30:13 **תהילים ל':י"ג**

לְמַעַן יִזְמְרָךְ כְּבוֹד וְלֹא יִדָּם ה' אֱלֹהֵי לְעוֹלָם אֲדָךְ:

So that my glory may sing praise to Thee, and not be silent; O L-RD my G-d, I will give thanks unto Thee for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

תהלים ל, יג.

63 קארי תדיר

یادداشت Kehot برای این عبارت به Tikkunei Zohar, Tikkun 5 ارجاع می‌دهد.

Tikkunei Zohar, Tikkun 5 **תקו"ז תיקון ה**

یادداشت کھوت

ת"ז תי' ה.

64 שו"ה מ"ן — המשכת הקו. ויש העלאת . .

نسخهٔ خطی ترتیب مطالب را به‌گونه‌ای دیگر می‌آورد: «و بالاآوردن **میون نوکبین** از مرتبهٔ فراگیر نور است، چنان‌که نوشته شده: «چاهی که بزرگان کردند»، «و در آنجا خدمتگزاران اسحاق کردند»؛ این کار به یاری از بالا نیاز دارد... و این برای مرتبهٔ فراگیر، یعنی خود نور بی‌پایان، است؛ هنگامی که خط نور به فضای خالی می‌تابد.»

یادداشت کھوت

בבזך 1824 הקטע זה בשינוי: ויש העלאת מ"ן של המקיף וכתוב באר חפרוה שרים ויכרו שם עבדי יצחק שצריך סיוע מלמעלה שאין כח בה להעלות מ"ן בעצמו והוא לבחי' המקיף שהוא בחי' אוא"ס עצמו כשהקו מאיר לתוך מקום החלל: והנה מ"ן.

65 (שהקו .)

در نسخهٔ خطی، این واژه‌ها داخل پرانتز نیستند.

یادداشت کھوت

בבזך 1824 בלי מוסגר.

66 בארה של מרים

در آنجا (חקת 64c), **לקוטי תורה** چشمه‌ای را که خودبه‌خود می‌جوشد – جریان پیوستهٔ حکمت و فهم که به عوالم حیات می‌بخشد – با کندن چاهی از آب زنده مقایسه می‌کند که نوری واقعاً نو از نور بی‌پایان فرومی‌آورد. آنجا با ارجاع به این مامار می‌گوید چاه مרים، بالاآوردن **میون نوکبین** برای نور درونی است و «چاهی که بزرگان کردند»، بالاآوردن برای نور فراگیر برین.

یادداشت کھوت

בלקו"ת חקת סד ג מציין לכאן. בענין בארה של מרים ראה בלקו"ת חקת סד, ג הסמך לעיל. אוה"ת חקת ע' תתסז ואילך.

67 באר חפרוה שרים

از سرودی که بنی‌اسرائیل در بیابان برای چاه خواندند: «چاهی که امیران کردند و بزرگان قوم آن را حفر کردند.» برخلاف چاه مרים که خودبه‌خود جاری می‌شد، این چاه را باید حفر می‌کردند: عروجی که به تلاش و یاری از بالا نیاز دارد.

Numbers 21:18 **במדבר כ"א:י"ח**

בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם בְּמַחֲקָה בְּמִשְׁעָנָתָם וּמִמְדָּבָר מִתְּנֶה:

The well, which the princes digged, Which the nobles of the people delved, With the sceptre, and with their staves. And ;from the wilderness to Mattanah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

במדבר כא, יח.

68 ויכרו שם עבדי יצחק

اسحاق در برشيع قربانگاهی ساخت, نام **ה'** را خواند, خیمه‌اش را برپا کرد و «آنجا خادمانِ اسحاق چاهی حفر کردند». **ماמר** خادمانِ او را نیروهایی

می خواند که از قید و سخت گیری (גבורה, Gevurah) اسحاق برآمده اند.

Genesis 26:25 براسیت כ"ו:כ"ה

וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא בְשֵׁם ה' וַיִּטֵּשֶׁם אֱהֱלֹו וַיִּכְרוּשָׁם עַבְדֵי-יִצְחָק בְּאֵר:

And he builded an altar there, and called upon the name of the L-RD, and pitched his tent there; and there Isaac's servants digged a well.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

براسیت כו, כה.

69 מבחי יצחק שהוא עיקר האבות

آموژه زوهر (זהר)، که یادداشت کھوت به آن استناد می کند، مبنی بر اینکه اسحاق سرآمد پدران است.

Zohar III, 99b זח"ג צט, ב

یادداشت کھوت

זח"ג צט, ב.

70 בוצינא דקרדونیא

یادداشت های Kehot بر آن ماماړ بعدی در مکز، منابع بوصینا وکردونوسا را گرد می آورد.

یادداشت کھوت

ראה במ"מ לקמן לט, א.

71 והנה העלאת . . אתה אבינו

این بخش را نقل می کند (از چاه مریم تا «زیرا تو پدر ما هستی»).

یادداشت کھوت

ראה קטע זה באוה"ת פ' חקת ע' תתמג ע"ש.

72 כי אתה אבינו

«زیرا تو پدر ما هستی»: در خوانش حکیمان، این سخنان بنی اسرائیل خطاب به اسحاق است.

Isaiah 63:16 ישעיהו ס"ג:ט"ז

כִּי־אַתָּה אֲבִינוּ כִּי אֲבִרְקֶם לֹא יִדְעֵנוּ וַיִּשְׁרָאֵל לֹא יִכִּירְנוּ אֹתָהּ ה' אֲבִינוּ גִּאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ:

For Thou art our Father; for Abraham knoweth us not, and Israel doth not acknowledge us; Thou, O L-RD, art our Father, Our Redeemer from everlasting is Thy name

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

73 وיריבו רעי גר

«چوپانان جرار با چوپانان اسحاق ستیزه کردند و گفتند: «آب از آن ماست.»»

Genesis 26:20 براسیت כ"ו:כ'

וַיְרִיבו רְעֵי גֵר עִם־רְעֵי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַמַּיִם וַיִּקְרָא שְׁמֵי־הַבְּאֵר עֵשֶׂק כִּי הִתְעַשְׂקוּ עִמּוֹ:

And the herdmen of Gerar strove with Isaac's herdmen, saying: 'The water is ours.' And he called the name of the well Esek; because they contended with him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

براسیت כו, כ.

بند 13

74 אי' במדרש . . ריח בגדיו, בוגדיו

تلمود نیز «جامه های او» را به معنای «سرکشان او» می خواند.

Sanhedrin 37a:7-8 سנהדרין ל"ז א:ז-ח'

יֵישׁ לְקִישׁ אָמַר: מִהֲבָא, "כְּפֻלַּח הָרִמּוֹן רִקְתֵּךְ" – אֲפִילוּ רִיקְנִין שְׁבָךְ מִלֵּאִין מִצּוֹת כְּרִמּוֹן. רַבִּי יִרְאָא אָמַר: מִהֲבָא, "וַיִּרַח אֶת רִיחַ בְּגָדָיו". אֵל תִּיקְרֵי "בְּגָדָיו" אֱלָא "בּוֹגְדָיו". הִנֵּהוּ בְּרוּכִי דְהוּ בְּשִׁיבּוּתִיהָ דְרַבִּי יִרְאָא, דְהוּהָ מִקְרַב לְהוּ כִּי הִכִּי דְנִיהָדְרוּ לְהוּ בְּתִיבָתָא, וְהוּ קִפְדִּי רַבְּנָן. כִּי נָח וּבִשְׁתִּיהָ דְרַבִּי יִרְאָא, אָמַרְי: עַד הֲאֵינְדָא הוּהָ חֲרִיקָא קִטְיִן שְׁקִיָּה דְהוּהָ בְּעִי עֲלֹן רַחֲמֵי, הֲשָׁמָא מֵאֵן בְּעִי עֲלֹן רַחֲמֵי? הֲרַהּרוּ בְּלִפְנֵיהּ וְעַבְדּוּ תְּשׁוּבָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت کھوت

ב"ר פ' סה. אגדת בראשית פמ"ב. ראה סנהדרין לו, א. השיכות בגדיו לבוגדיו — ראה אוה"ת שה"ש ע' שפח שמציין לקידושין יח, ב. שמחמת הבגידה דעץ הדעת הוצרך לבגדים ולבושים. בלקו"ת ראה לג, ד. שה"ש לב, ב. לו, ב מציון לכאן.

75 וירח את ריח בגדיו. בוגדיו

מידراش «جامه های او» را به معنای «سرکشان او» می خواند: حتی گناهکاران دودمان یعقوب (יעקב) نیز رایحه ای با خود دارند.

Bereshit Rabbah 65:22-23 براسیت רבה ס"ה:כ"ב-כ"ג

... ויאמר גשה נא ושקה לי, אמר לו: את נושקני בקבורה, ואין אחר נושקני בקבורה. ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו אמר רבי יוחנן: אין לך דבר שריחו קשה מן השטף הזה של עזים, ואת אמרת וירח את ריח בגדיו ויברכהו?! אלא, בשעה שנכנס אבינו יעקב אצל אביו, נכנסה עמו גן עדן, הדא הוא דאמר לו: ראה ריח בני כריח שדה. ובשעה שנכנס עשו אצל אביו, נכנסה עמו גיהנום, היך מה דאת אמר: (משלי כ): בא זדון ויבא קלון. דבר אחר: וירח את ריח בגדיו ויברכהו, כגון יוסף משיתא, ...

He did not recognize him, because his hands were hairy like“ the hands of his brother Esau, and he blessed him” (Genesis 27:23). “He did not recognize him” – when wicked people were produced from him, he [Isaac] did not recognize them. “His father Isaac said to him: Approach and kiss me, my son” (Genesis 27:26). “Approach and kiss me” – he said to him: ‘You will be adjacent to me in burial, but no other will be adjacent to me in burial.’ “He approached and kissed him, and ... he

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

76 שבוהר אמר

زوهار (זהר) درباره «و ابراهيم (ابراهیم) پیر شده بود»: ستایش توبه کنندگان (בעלי תשובה, baalei teshuvah). که با نیرویی بیشتر به پایین می کشانند.

Zohar I, 129b זח"א קט, ב

یادداشت کھوت

זח"א קט, ב. رאה גם לקמן פב, א. הלשון באוה"ת פ' בלק ע' תתקמ. וראה שם פ' פנחס ע' א"ב.

77 שבזוהר אמרו ע"פ ואברהם זקן

مقالة حسیدی دربارهٔ «و ابراهیم سالخورده بود و به روزهای بسیار رسیده بود» زوهر را در آنجا توضیح می‌دهد: روزهای زندگی انسان به جامه‌های نفس بدل می‌شوند تا از فروغ حضور الهی (שכינה, Shechinah) بهره‌مند شود.

یادداشت کھوت

נסמן לעיל טז, א.

78 ואברהם זקן בא בימים

«و ابراهیم پیر شده و روزهای بسیار دیده بود»: آیه‌ای که تعلیم زوهار دربارهٔ آن بیان شده است.

Genesis 24:1 בראשית כ"ד:א'

ואַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וְה' בֵּרַךְ אֶת־אַבְרָהָם בְּכָל:

And Abraham was old, well stricken in age; and the L-RD .had blessed Abraham in all things

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 14

79 וכמעשה דר"א בן דורדייא

داستانِ ربی العازار بن دورדיا (רבי אלעזר בן דורדיא), که توبهٔ کاملش او را سزاوارِ جهانِ آینده ساخت.

Avodah Zarah 17a:12 עבודה זרה י"ז א:י"ב

ומעבירה לא? ותתנא: אמרו עליו על רבי אלעזר בן דורדיא, שלא הניח זונה אחת בעולם שלא בא עליה. פעם אחת שמע שיש זונה אחת בכרפי הים, והיתה נושלת פיס דיגדיו בשכרה. נטל פיס דיגדיו והלך ועבר עליה שבעה נהרות. בשעת הרגל דקר הפיחה, אמרה: כשם שהפיחה זו אינה חוננת למקומה, כך אלעזר בן דורדיא אינו מקבלין אותו בתשובה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت کھوت

ע"ז ד, א.

80 באברהם כתיב בא בימים

«ابراهيم (آברהם) سالخورده بود و روزهای بسیاری را پشت سر گذاشته بود.»

Genesis 24:1 בראשית כ"ד:א'

ואַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וְה' בֵּרַךְ אֶת־אַבְרָהָם בְּכָל:

And Abraham was old, well stricken in age; and the L-RD .had blessed Abraham in all things

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

בראשית כד, א.

81 והעלאת מ"ן כזה שהוא בחי' מקיף

در آنجا (Shir HaShirim 37b), לקוטי תורה این نکته را نقل می‌کند: بالا بردن آب‌های مؤنث (מ"ן נוקבין) در مرتبهٔ فراگیر، برای نفیس درون بدن نیز، در قالبِ تשובה، یعنی «عطף سرکشانی او»، صدق می‌کند؛ پس هر انسانی باید همهٔ روزهایش در بازگشت باشد، و این همان خدمتِ «با تمام توانت» است، فراتر از حدود ظرف.

یادداشت کھوت

מובא בלקו"ת שה"ש לו, ב.

82 אני ה' לא שניתי

«زیرا من، نام چهارحرفی (ה', Havayah), تغییر نکرده‌ام.»

Malachi 3:6 מלאכי ג:ו'

כי אֲנִי ה' לֹא שִׁנִּיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא קִלַּתֶּם:

For I the L-RD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

מלאכי ג, ו.

83 הודו על ארץ ושמים

«شکوه او بر فراز زمین و آسمان است.»

Psalms 148:13 תהילים קמ"ח:י"ג

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם ה' בְּיִנְשׁוֹבָב שְׁמוֹ לְבָדוֹ הוֹדוּ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמַיִם:

Let them praise the name of the L-RD, For His name alone is exalted; His glory is above the earth and heaven

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

תהלים קמח, יג.

84 וירם קרן לעמו

«و برای قومش شاخی برافراشته است.»

Psalms 148:14 תהילים קמ"ח:י"ד

וִירָם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְהַלֵּה לְכָל־חַסִּידָיו לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל עִם קָרְבּוֹ הַלְלוּ־קָה:

And He hath lifted up a horn for His people, A praise for all His saints, Even for the children of Israel, a people near unto Him. Hallelujah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

85 בע"ת אף מי שאין עבירות בידו

یادداشت کھوت (קה"ת) در اینجا به این نکته ارجاع می‌دهد که انسان باید همواره در حالِ بازگشت باشد.

Shabbat 153a שבת קנ"ג א

یادداشت کھوت

ראה שבת קנג, א. לקו"ת בלק עד, א.

بند 15

86 רוב דגן ותירוש

«و فراوانی غله و شراب»: بخشی از برکتی که یعقوب (יעקب) دریافت کرد.

Genesis 27:28 בראשית כ"ז:כ"ח

וַיִּתְּנֶלֶךְ הָאֱלֹקִים מִשַּׁל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגַן וְתִירֹשׁ:

So G-d give thee of the dew of heaven, And of the fat places of the earth, And plenty of corn and wine

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

87 וספורי מעשיות שבגמ' דרבב"ח

حکایت‌های ربهٔ بار بار حنّا (רבה בר בר חנה) که معانی پنهانشان اسرار تورات را در خود دارند.

Bava Batra 73b בבא בתרא ע"ג ב

یادداشت کھوت

ב"ב עג, ב.

88 ובכדי שיאיר אור רב . . שהוא קו המדה

این عبارت را نقل می‌کند، در آنجا آن را به‌گونه‌ای دیگر توضیح می‌دهد و پیشنهاد می‌کند که شاید هر دو دیدگاه یکی باشند: هرچند ریشهٔ این نور بالاتر از خط اندازه‌گیری است، باین‌حال باید از راه خط اندازه‌گیری فرود آورده شود.

یادداشت کھوت

בלקו"ת נשא כז, ד מביא קטע זה דשם מבואר באופן אחר והניח בצ"ע. ביהל אור ע'י נטט מצייך לכאן "בענין הברכה של יצחק שורש קו המדה שיהי בבחי' ברכה" וע"ז מצייך קודם מגמרא ב"ב דף פח, ב.

89 בעשי' הגשמי' . . ואף גם זאת

دست‌نویس چنین می‌خواند: «در عالم عمل جسمانی، زیرا این امر بی‌اطلاع اسحاق بود؛ فقط "او با نیرنگ آمد" و جز آن، زیرا نمی‌توان آن را پوشاند.»

یادداشت کھوت

בבזר 1824: בעשי' הגשמי' כי זאת הי' בלי דעתו של יצחק רק בא במרמה כו' שא"א להתלבש.

16

90 ויתן לך האלקים

«باشد که ה' (אלקים, Elokim) از شبنم آسمان‌ها به تو ببخشد»: اینجا آن را چنین می‌خوانند که برکت حتی تا انقباض (צמצום, tzimtzum) نیز می‌رسد.

Genesis 27:28 براسית כ"ז:ח

וַיִּתֵּן־לְךָ הָאֱלֹקִים מִשַּׁל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֵב דָּגַן וְתִירֹשׁ:

So G-d give thee of the dew of heaven, And of the fat places of the earth, And plenty of corn and wine

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

91 ויתן לך האלקים גם בבחי' צמצום

بحتى موازی دربارهٔ نام Elokim و برکت «نام Elokim به تو ببخشد».

یادداشت کھوت

ראה סידור שער התקיעות. ד"ה פדה בשלום תש"ג.

92 אשר ברכו ה'

«که نام چهارحرفی (ה', Havayah) برکت داده است»: آیه‌ای که درست پیش از آن آمده و واژهٔ «ببخشد» در آن، ה' را به پایین می‌کشاند.

Genesis 27:27 براسית כ"ז:ז

וַיִּגַּשׁ וַיִּשְׁקֶלְיוּ וַיִּרַח אֶת־רִיחַ בְּגָדָיו וַיִּבְרַכְהוּ וַיֹּאמְרוּ רֵיחַ בְּנֵי כְרִית שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרַכּוּ ה'

And he came near, and kissed him. And he smelled the smell of his raiment, and blessed him, and said: See, the smell of my son Is as the smell of a field which the L-RD hath blessed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

93 ואף גם זאת בלי דעתו של יצחק

این مقاله را نقل می‌کند: برکت‌ها بی‌آنکه اسحاق بداند عطا شدند، مانند گفتهٔ توسفتا دربارهٔ «فرمانی که بی‌اطلاع ما واقع می‌شود»، زیرا ریشهٔ آنها «شبنمی است که از عתיקא (Atika) می‌چکد؛ همچنین «شورشیان او» را با بازگشت (תשובה, teshuvah) در مرتبه‌ای بالاتر از «جامه‌ها» پیوند می‌دهد.

یادداشت کھوت

בלקו"ת ברכה צט, ג מצייך לכאן, שזהו ע"ד התוספתא פ"ג דפיאה שמצוה זו שלא לדעתנו ומסיים "והיינו לפי ששרש ברכות אלו הוא ג"כ מבחי' טלא דנטוף מעתיקא" ע"ש.

94 בא אחיך במרמה

«برادرت با نیرنگ آمد و برکت را گرفت»: سخنان اسحاق (יצחק) به عیسو (עשו).

Genesis 27:35 براسית כ"ז:ל"ה

וַיֹּאמֶר בֶּאֱחִיךָ בְּמִרְמָה וַיִּקַּח בְּרִכְתּוֹ:

And he said: 'Thy brother came with guile, and hath taken away thy blessing'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

ברاسית כז, לה.

95 לאו בזכותא תליא מילתא

«فرزندان، عمر و روزی نه به شایستگی، بلکه به بخت (מזל, mazal) وابسته‌اند»: آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) بخت را جریانی می‌خواند که از وراي هر اندازه‌ای می‌آید.

Moed Katan 28a:13 مועד קטן כ"ח א:י"ג

אמר רבא: חיי, בני ומזוני, לא בזכותא תליא מילתא, אלא במזל תליא מילתא. דהא רבה ורב חסדא מרזיניהו ורבנו צדיקי הוו, מר מצלי ואמי מיטרא ומר מצלי ואמי מיטרא,

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Zohar I, 181a זח"א קפא, א

یادداشت کھوت

מו"ק כח, א. זח"א קפא, א. רנז, ב. ועוד. וראה בשערי זהר (להרב ר. מרגליות) لمو"ק שם. رאה לקו"ת במדבר טו, א. د"ה וה' פקד תרל"א אות د. תרל"ג ע' רלח, וע' רמז ואילך.

96 והי צריך לזה לתקן חטא עה"ד

یادداشت Kehot در بحث اصلاح گناه درخت دانش به آن استناد می‌کند.

Zohar II, 141b זח"ב קמא, ב

Zohar I, 141b זח"א קמא, ב

یادداشت کھوت

ראה آگاه"ק סי' ז. זח"ב קמא, ב. وברח"ו הובא באור החמה שם. זח"א קמא, ב. סה"מ תקס"ה ע' מב. אוה"ת ויקרא ע' קפג.

97 לתקן חטא עה"ד

یادداشت Kehot در بحث اصلاح گناه درخت دانش به آن استناد می‌کند.

Tanya, Iggeres HaKodesh 7 תניא, אגרת הקדש ז'

98 ונעשה עירוב גשמיות ברוחניות

با نقل این مقاله نتیجه می‌گیرد که پیش از مار، نیکی و بدی درهم نیامیخته بودند: چنان‌که Tur Barekes (Pesach 431) می‌گوید، کلیפות در پایین‌ترین مرتبه، بیرون از عوالم مقدس Asiyah و Beriah, Yetzirah قرار داشتند و تنها هنگامی بالا آمدند که آدم گناه کرد.

Tikkunei Zohar, Tikkun 40 • 80a:6 תקו"ז تיקון מ

... גמנונא דדם טהור ודם נדה דצריך לאפרשא ביניניהו, בגין דמהוא זומקא דהטיל נחש בתוה גרים לערבא מיין דדכו עם מיין דמסאבו, ובגין דא תקינו תקנה דא לחובה לאפרשא ביניניהו, ומהוא דאפריש ביניניהו דא רקיע דעל ראשי חיוון, דאתמר בקה (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע דא מטטרו"ן.

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

یادداشت کھوت

תי"ז תי' מ'. וראה באוה"ת براسית כרך ג תקפא, ב "מבואר בת"א סד"ה رאה رית בני, שהנחש עירב גשמי' ברוחניות משמע מקודם לא הי' מעורבים

הטו"ר והיינו כמ"ש בטו"ב ה' פסח סי' תל"א שהיו הקליפות בשפל המדרגה חוץ לגבול ברי"ע דקדושה למטה מן העולם העשי' כו' אמנם כאשר חטא אדה"ר עלתה הקליפה למעלה כו' עכ"ל. ע"ש.

99 וכדה על שכמה

رفقه (רבקה) بیرون می آید «درحالی که کوزه اش بر شانه اش بود»؛ اینجا این عبارت را به توراتی اشاره دار می خوانند که در ابتدا نگاه داشته شده و هنوز فقط روحانی است.

Genesis 24:15 برایشیت כ"ד:ט"ו

וַיְהִי־הוא טָרַם כֶּלֶה לְדַבֵּר וַהֲנֵה רַבְקָה יֵצֵאת אֲשֶׁר יִלְדָה לְבִתְוָאֵל בְּוִי מִלְכָּה אִשְׁתִּי נָחֹר אָחִי אַבְרָהָם וְכַדָּה עַל־שִׁכְמָה:

And it came to pass, before he had done speaking, that, behold, Rebekah came out, who was born to Bethuel the son of Milcah, the wife of Nahor, Abraham's brother, with her pitcher upon her shoulder

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

100 בעשי' הגשמי' . . ואף גם זאת

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت كهوت

בבוכ 1824: בעשי' הגשמי' כי זאת הי' בלי דעתו של יצחק רק בא במרמה כו' שא"א להתלבש.

101 וכדה על שכמה כו'

نسخه خطی عبارت «چنان که در جای دیگری توضیح داده شده است» را می افزاید.

یادداشت كهوت

בבוכ 1824 נוסף: "כמ"ש במ"א" ראה לקו"ת ברכה צה, ד.

درباره این نسخه

.the notes و our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Pardes Rimmonim (Public Domain); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309 /parsha). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانه لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

[/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/toldos/5/](https://likuteitorah.com/fa/torah-ohr/toldos/5/)

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

ידר ר'ה, רב לבوی ייטשאק